

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MIGRACE PO ROZPADU VÝCHODNÍHO
BLOKU, JEJÍ PŘÍČINY, VÝVOJOVÉ
TRENDY A INTEGRACE CIZINCŮ DO NAŠÍ
SPOLEČNOSTI**

Autor práce: Miroslav Vomáčka

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Katedra společenských věd

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Emanuelu Peckovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	
1 POČÁTKY MIGRACE	9
1.1 Historický vývoj migrace	9
1.2 Druhy migrace	11
2 KATEGORIZACE A PRÁVNÍ ÚPRAVY POBYTU CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	14
2.1 Kategorie osob pobývajících na území České republiky	14
2.1.1 Vymezení pojmu „cizinec“	14
2.1.2 Uprchlík, azylant	15
2.1.3 Doplnková ochrana	18
3 PRÁVNÍ NORMY UPRAVUJÍCÍ VSTUP A POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	19
3.1 Právní předpisy České republiky	19
3.2 Právní předpisy Evropské unie a Evropského společenství	20
4 POLITICKO-EKONOMICKÁ SITUACE	22
5 MIGRAČNÍ VLNY	24
PRAKTICKÁ ČÁST	
6 VLASTNÍ VÝZKUMNÁ ČÁST	27
6.1 Metodologie	27
6.2 Vietnamská komunita	30
6.3 Ukrajinská komunita	36
6.4 Přehled zahraniční a vnitřní migrace	39
6.5 Přehled azylového řízení s cizinci	41
6.6 Přehled nabývání státního občanství	44
6.7 Přehled zaměstnanosti cizinců	45
6.8 Přehled nelegální migrace	46
7 NOVÉ PŘÍSTUPY K MIGRACI A PROJEKTY INTEGRACE CIZINCŮ DO SPOLEČNOSTI PO VSTUPU ČR DO EU A TZV. SCHENGENSKÉHO PROSTORU	51
7.1 Státní integrační program	52
7.2 Přesídlování	54

7.3 Projekt dobrovolných návratů	56
7.4 Nestátní a neziskové organizace	57
7.5 Dublinský systém – nový přístup k žadatelům o azyl	57
7.6 Projekt Zelených karet	58
7.7 Odhad pravděpodobných vývojových trendů migrace	59
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM PŘÍLOH	67
PŘÍLOHY	68
ABSTRAKT	80
ABSTRACT	81

ÚVOD

Pojem migrace je možné vykládat z několika úhlů pohledu, přičemž její počátky můžeme vysledovat již od samého vzniku člověka. Již v dávných dobách, kdy se naši předkové živili lovem zvěře a sběrem plodů, které jim dávala sama příroda, byli tito lidé nuceni měnit svá stanoviště a přesouvat se za zdrojem jejich potravy, tedy migrovat. Teprve po zajištění dostatečného množství potravy se mohl člověk usadit a věnovat se postupně i zemědělské výrobě. Tato změna způsobu života přispěla ke zvýšení reprodukce obyvatelstva a tím opět k ohrožení potravinového řetězce, tedy již v dobách před cca 50 000 lety se člověk vydal ze svého původního místa vzniku a působení v Africe, hledat svoji zemi zaslíbenou. V této době tedy můžeme spatřovat i prvotní migraci obyvatel z důvodu přežití.

„Za pouhých 40 000 let doputoval náš biologický druh ze severní Afriky do Ohňové země, přičemž překonal pouště, vysoká pohoří i zmrzlé pustiny dalekého severu. Během této pouště člověku dobře posloužila jeho vynalézavost a schopnost adaptace na život v podmínkách velmi vzdálených tēm, jež panovaly v jeho africké domovině.“¹

Postupně tak člověk osídlil všechny kontinenty na Zemi. Avšak ani po několika desítkách tisíc let se ve své podstatě mnoho nezměnil. K ukojení svých dávných životních potřeb a tužeb však zdokonalil prostředky k jejich dosažení, přičemž se v mnoha a mnoha případech uchýlil k použití hrubé síly a zbraní, což ve většině případů vyústilo ve války. Naši zem naposledy krutě zasáhla II. světová válka, která se svým rozsahem, způsobem a formami vedení boje, délkou trvání a počtem obětí stala jednou z nejhorších v dějinách lidstva a současně vyvolala značnou vlnu migrace – resp. emigrace obyvatel celé Evropy z obavy o holý život. Na základě výsledků této války pak díky vítězným mocnostem byla naše země začleněna do tzv. „Východního bloku“ a bývalé Československo tak fakticky plně spadalo do sféry politicko-ekonomických zájmů Sovětského svazu a na dlouhých 40 let bylo s využitím tzv. „železné opony“ – tedy důmyslně vytvořených drátěných zátarasů na státní hranici odděleno od ostatních demokratických států Evropy.

¹ WELLS, S. *Adam a jeho rod. Genetická odysea člověka*. Mladá fronta, Praha, 2004, s. 177.

Teprve „sametová“ revoluce vrátila naší zemi její původní demokratickou podobu s následnou možností volného pohybu osob, cestování a turistiky.

Migrace jako taková je tedy výsledkem spleťtých migračních trendů vycházející z minulosti a z aktuální politické atmosféry. Na počtu a složení migrantů se podílí zákony cílových zemí, stejně jako zákony zdrojových států migrantů. Příkladem může být např. vízová povinnost nebo „běžná“ politická nestabilita daného státu či hrozící/probíhající válečný konflikt. Rozměry migrace v posledních desetiletích jsou ohromující. Ať už jsou migranti nuceni odejít ze svého trvalého bydliště z ekonomických či existenčních důvodů, musí se na tyto migranty přijímací země připravit. Jaký počet migrantů je pro tu či onu zemi únosný, o kolik nových migrantů se bude muset stát v následujícím roce nebo v dalších deseti letech postarat? To jsou otázky, které nutí k zamyšlení nejen státní sféru, ale i občany, kterých se soužití s migranty bezprostředně dotýká.

Záměrně jsem tedy zvolil toto ožehavé téma, kde mnohdy dochází ke střetům mezi zájmy státní moci a humanity. Ve své práci jsem se zaměřil zejména na skupiny cizinců, pocházející ze dvou nejpočetněji zastoupených národností, pobývajících na našem území, tedy na občany Ukrajiny a Vietnamu, přičemž jsem výsledky své práce opíral nejen o statistické údaje, ale zejména pak i o nestrukturované biografické rozhovory s těmito imigranty v rámci krajského města České Budějovice. Tato práce by měla ve více či méně specializovaných otázkách problematiky migrace mapovat situaci na území republiky, Českobudějovického kraje, resp. města České Budějovice od roku 1989 do současnosti, stejně tak by měla přinést základní analýzu migračních trendů v České republice. Jejím cílem je také podat základní informaci o pozitivních i negativních faktorech, které ovlivňují integraci cizinců do naší společnosti a nástin jejího řešení.

Velmi cenným zdrojem informací pro tvorbu bakalářské práce pro mě byla kniha Taťjany Šiškové, (ed.), *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*, L. Pány, *Vztah české majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji* a neposlední řadě i *Atlas lidské migrace* od autora R. Kinga. Nelze opomenout ani dílo uznávaných autorů Baršová, P., a Barša, P., pod názvem *Přistěhovalectví liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a v Česku*. Rovněž tak jsem čerpal informace ze zpráv o vývoji nelegální migrace, zpracovaných Oblastním ředitelstvím služby cizinecké policie v Českých Budějovicích, ze statistických údajů

publikovaných Ředitelstvím služby cizinecké policie Praha, Českým statistickým úřadem a odborem azylové a migrační politiky ministerstva vnitra. Dalším zdrojem informací pro moji práci se staly i uskutečněné nestandardizované rozhovory s příslušníky Ukrajiny a Vietnamu k jejich pobytu a integraci na území České republiky a stejně tak i další použitá literatura, bulletiny pro cizince i webové stránky, zabývající se danou problematikou.

Práce je členěna do sedmi kapitol. První je věnována počátkům migrace, jejímu historickému vývoji a faktorům, které ji ovlivňují. Další potom vysvětluje pojem „*cizinec*“ a vymezuje jednotlivé kategorie cizinců po vstupu České republiky do Evropské unie. Třetí kapitola přináší přehled právních norem, které rozhodujícím způsobem upravují vstup a pobyt cizinců na území naší republiky. Následující kapitola popisuje příčinné souvislosti mezi „*obdobím nesvobody*“, „sametovou revolucí“ a cestou k nové demokratické společnosti. Pátá kapitola dává stručný přehled jednotlivých migračních vln na území ČR po roce 1989 ve vztahu k nárůstu migrace přes naše území. V šesté kapitole jsem se zaměřil na analýzu nestrukturovaných rozhovorů s migranty z vytipovaných zemí, tj. Ukrajiny a Vietnamu, včetně statistických výkazů o počtech imigrantů, v další, sedmé kapitole, jsem se pak pokusil nastínit možné přístupy k integraci migrantů do majoritní společnosti. Závěrečná část přináší krátké shrnutí obsahu a výsledku práce.

1 Počátky migrace

1.1 Historický vývoj migrace

Historie lidstva je historií migrace a přesídlení. Mnohá náboženství, kultury a národy mají velké exilové příběhy či příběhy o velké cestě. Po osídlení všech kontinentů našimi dávnými předky před více než 40000 lety, popsáním v úvodu mé práce, byl dalším mezníkem pro lidstvo objev Ameriky před více než pěti sty lety, kdy Kryštof Kolumbus zahájil migraci Evropanů do „Nového světa“. Od té doby jsme byli svědky několika různých fází a typů migrace, někdy migrace nucené, někdy dobrovolné a někdy byla motivace migrantů smíšená. Pro Kolumba a španělskou korunu byla cesta roku 1492 cestou koloniálního plenění a jako taková byla příkladem dobrovolné migrace. Obchod s africkými otroky byl prvním případem nucené masové migrace. Obchodní trojúhelník vývozu plodin do Afriky, vývozu otroků do Ameriky a dovozu surovin do Evropy vedl k nucené migraci asi deseti až dvaceti miliónů afrických otroků.

„Zakladatelé Spojených států chápali hned od počátku, že jejich země vznikla díky imigrantům a že její budoucnost závisí na jejich stálém přísunu. Jedním z prvních, který tuto vizi formuloval, byl Benjamin Franklin (1706-1790), jenž národům starého světa adresoval tuto upřímnou, avšak výmluvnou řeč“: „Cizincům můžeme nabídnout jen následující: dobré podnebí, úrodnou zem, zdravý vzduch a vodu, spoustu trávy, dobrý plat za práci, vlídné sousedy, dobré zákony, svobodnou vládu a srdečné přivítání.“²

Povstání otroků (například povstání na Haiti) spolu s kampaněmi protiotrokářského hnutí vedly ke zrušení otroctví. To donutilo subjekty využívající do té doby otrocké práce hledat novou formu levné pracovní síly. Tou byla většinou zahraniční nebo námezdní práce. Tato síla byla nedílnou součástí růstu koloniálního obchodu a výroby.

Migranti byli k odchodu většinou donuceni: někdy prchali před chudobou, někdy byli k migraci donuceni fyzicky. Tito lidé měli jen malou kontrolu nad svou budoucností či nad svými pracovními podmínkami a byli využíváni všemi koloniálními

² KING, R. *Atlas Lidské migrace*. Dokořán, Praha, 2008, s. 133.

silami ve čtyřiceti různých zemích. Rozsah této většinou nucené migrace byl velký. Například před rokem 1914 opustilo Indii třicet milionů zahraničních dělníků a tento systém se udržel v holandských koloniích až do roku 1941. Naši zem, stejně jako celou Evropu v posledním období nejvíce zasáhla II. světová válka, v jejímž počátku a vlastním průběhu došlo k několika velkým vlnám migrace a přes naše území se přehnal válečná fronta, v níž přechal původní agresor před vojsky Sovětské armády. „Když si počátkem jednadvacátého století připomínáme oběti století dvacátého, měli bychom si připomenout všechny oběti války a holocaustu, ale také útěku a vyhnání. A určitě nejen německé oběti. Vyhnání bylo totiž ve 20. století zločinem, jenž postihl mnoho lidí; jen v Evropě bylo mezi roky 1939 a 1948 téměř padesát milionů lidí přinuceno opustit domov.“ Po rozruchu světové války a jejích dozvucích následovalo zhruba třicetileté období, během něž se normou stala poklidná, ekonomicky motivovaná migrace. Lidé odcházeli ve velkém počtu do zahraničí, aby tam založili nový domov pro sebe i své rodiny.

„Nejdříve se miliony pracovních sil přesunuly z krajů Evropy do průmyslovějších zemí, jako bylo například Švédsko, znovuzrozené Německo a další země. Na konci 50. let 20. století otevřela německá vláda v jižní Evropě několik kanceláří, v nichž verbovala dělníky pro německý průmysl. Dělníci se souhlasem a ve spolupráci s domovskou zemí dostali pozvání, aby emigrovali do Západního Německa: z Itálie, Turecka, Portugalska, Jugoslávie i odjinud. Tito nově příchozí byli známi jako gastarbeiteri – „pozvaní dělníci“ – a čekalo se od nich, že pozvání nezneužijí. Původní myšlenkou bylo, že migranti budou v Německu rok nebo dva tvrdě pracovat a pak si odvezou vydělané peníze do rodné země dříve, než se z nich stane zátěž pro německý sociální systém. Mnozí se ovšem rozhodli zůstat. Z migrujících gastarbeiterů se stal základ etnických menšin. Samotný termín gastarbeiter pak časem nabyl negativního zabarvení a v této konotaci pak vstoupil do jiných jazyků.“³

V pravicových kruzích celé Evropy se termín stal zkratkou pro potenciální sociální rizika, jež s sebou nese vítání ekonomických migrantů z jiných kultur.“ Ke správnému pochopení vývoje migrace v českých zemích se musíme vrátit zpět do období po skončení II. světové války. Samotný průběh a výsledky této války totiž díky vítězným mocnostem negativně ovlivnily a přispěly k umělému rozdělení Evropy

³ Knopp, G. *Exodus. Osud vyhnanců*. Ikar, Praha, 2006, s. 7-8.

a začlenily naši republiku do tzv. „Východního bloku“. Bývalé Československo tak fakticky plně spadalo do sféry politicko-ekonomických zájmů Sovětského svazu a s využitím „železné opony“ – tedy důmyslně vytvořených drátěných zátarasů na státní hranici s Německem a Rakouskem, bylo odděleno od ostatních demokratických států Evropy na dlouhých čtyřicet let.

1.2 Druhy migrace

Abychom mohli rozdělit migraci do různých kategorií, je potřeba ji nejprve definovat.. Ale i když je v poslední době *migrace*⁴ jedním z „populárních témat“ na mezinárodní úrovni, samotné vymezení pojmu „migrace“ není právě jednoznačné, můžeme ji zkoumat v několika rovinách.

Nejčastěji je migrace charakterizována jako přesun jednotlivců či jejich skupin přes vnitřní či vnější politické hranice státu na určité časové období (trvale, dlouho-krátkodobě).

Jedním z hledisek je důvod k samotnému stěhování, dle něhož pak migraci můžeme dělit na dobrovolnou a vynucenou (násilnou, nedobrovolnou). Dalším, neméně důležitým hlediskem je dělení migrace na legální a nelegální. V souvislosti s migrací se pak setkáváme s pojmy jako přistěhovalý, vystěhovalý, reemigrace (návrat do vlasti), repatriace (návrat organizovaný státní mocí).

Migraci tedy jako společenský jev, můžeme zkoumat v několika rovinách i z různých úhlů náhledu. Avšak ani jejím dělením na migraci dobrovolnou a vynucenou, mnohdy nelze mezi těmito dvěma náhledy stanovit pevnou dělicí hranici, neboť v řadě případů, zvláště u migrace za prací, dobrovolná migrace splývá s kategorií migrace vynucené.

Pod pojem migrace dobrovolné můžeme podřadit zejména ty případy, kdy lidé opouštějí svoji vlast za účelem studia, sjednocení rodiny, zaměstnání či z jiných důvodů osobního charakteru. Vynucená migrace je vyjádřením snahy vyhnout se

⁴ Z etymologického hlediska jde o slovo vycházející z latiny: migratio – přestěhování (Velký sociologický slovník, 1996).

pronásledování, represi, ozbrojeným konfliktům, přírodním či jiným katastrofám nebo jiným situacím, jež představují ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce. Rovněž jednoznačně nelze oddělit migraci legální a nelegální, neboť z každého legálně zde pobývajícího cizince, se může v důsledku shody několika náhodných okamžiků, stát „nelegál“, a to např. při ztrátě zaměstnání a nevycestování z území republiky ve stanovené lhůtě pro nedostatek finančních prostředků atd.

Převažující příčiny migrace lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílech v bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí a úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel.

„Ti „nahore“ jsou spokojeni, že cestují životem, kam je srdce táhne, a že si vybírají a volí cíle podle toho, jaké radosti nabízejí. Ti „dole“ jsou znovu a znovu vyvrhováni z místa, na kterém by nejraději zůstali. (V roce 1975 byly v péči Vysokého komisariátu OSN zřízeného pro tento účel 2 miliony nucených emigrantů – běženců. V roce 1995 jich bylo 27 milionů.) ...Na celé zeměkouli se postupně upouští od vstupních víz. O pasových kontrolách to ale neplatí. Těch je stále třeba – snad více než kdy předtím - , aby urovnávaly zmatek, který by jinak v důsledku zrušení víz nastal. Musejí oddělit ty, pro jejichž pohodlí a snadnější cestování byla vízová povinnost zrušena, od těch, kteří by měli zůstat na místě – na které se při úvahách o pohodlnosti cestování nemyslelo.“⁵

Jedním ze způsobů, jak efektivně omezovat obtížně zastavitelnou migraci nelegální, je kontrolovat a řídit její kroky pomocí programů migrace legální. Je nepochybné, že nelegální migrace může vyvolat v cílových zemích ohrožení vnitřní stability společnosti a ohrozit bezpečnostní situaci. Souvisí s přeshraniční trestnou činností, organizovanou převaděčskou kriminalitou a obchodem s lidmi. Nejzávažnější je pak prorůstání zločineckých organizací do státních orgánů a organizací. Rovněž tak nelze pomíjet rostoucí podíl struktur cizojazyčného organizovaného zločinu na celkové kriminalitě v naší zemi a z hlediska mezinárodního společenství se jako vážná bezpečnostní hrozba jeví především nárůst aktivit teroristických skupin na poli nelegální migrace.

⁵ Bauman, Z. *Globalizace. Důsledky pro člověka*. Mladá fronta, Praha, 2000, s. 107.

Fenomén nelegální migrace je tedy třeba spatřovat ve dvou rovinách. Nelze hovořit pouze o případech nelegálního vstupu osob přes státní hranice na území daného státu z různých důvodů či případech nedovoleného způsobu opuštění státu, ale zejména o případech nelegálního pobytu na území.

Gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu v České republice, a to jak na úrovni legislativně - koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, zčásti mezinárodní migrace) je ministerstvo vnitra. Úsekem ministerstva vnitra, který zodpovídá za výkon úkolů v oblasti azylu, uprchlictví, koncepce imigrační politiky, v otázkách vstupu a pobytu cizinců, integrace cizinců a schengenské spolupráce, je **odbor azylové a migrační politiky**. Otázky spojené s kontrolou vstupu, pobytu a vycestování cizinců patří do kompetence orgánů **cizinecké policie**.

Nově od počátku roku 2009 byly převedeny kompetence a pravomoci spojené s povolováním trvalého pobytu cizinců na území republiky na shora uvedený **odbor azylové a migrační politiky**.

2 KATEGORIZACE A PRÁVNÍ ÚPRAVY POBYTU CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Kategorie osob, pobývajících na území České republiky

2.1.1 Vymezení pojmu „cizinec“

Abychom mohli pokračovat s podrobnější charakteristikou, je potřeba definovat si pojem „**cizinec**“. Obsah pojmu se může v jednotlivých zemích lišit, nicméně doporučení Organizace spojených národů v tomto případě specifikuje, že mezi cizince v dané zemi jsou zahrnuty všechny osoby, které mají v této zemi místo obvyklého pobytu a zároveň mají státní příslušnost jiné země.

Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky upravuje **zákon č. 326/1999 Sb.**, o pobytu cizinců na území České republiky, v platném znění, jehož § 1 definuje cizince jako osobu fyzickou, která nemá české státní občanství nebo není státním občanem České republiky, včetně občana **Evropské unie** (resp. ani jedno ze státních občanství není české).⁶ Pobyt, vstup a vycestování na naše území je v kompetenci Policie České republiky, Ministerstva vnitra České republiky a Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Vstupem České republiky do Evropské unie došlo ke změnám v nahlížení na charakter cizince. Od **1. května 2004** jsou u nás cizinci dělení podle výchozí/původní země do kategorií.

Do **první kategorie** spadají občané zemí Evropské unie, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska a jejich rodinní příslušníci. Dále občané zemí Evropské unie registrovaní bez povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu a jejich rodinní příslušníci, občané zemí Evropské unie a jejich rodinní příslušníci s povolením k přechodnému pobytu a občané zemí Evropské unie a jejich rodinní příslušníci s povolením k trvalému pobytu .

Do **druhé kategorie** se počítají občané zemí mimo Evropskou unii (zkráceně „**občané třetích zemí**“) - občané třetích zemí pobývajících v České republice krátkodobě (obecně do 90 dnů) bez víz, na základě krátkodobých víz do 90 dní, a nad 90 dní,

⁶ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, v platném znění.

občané třetích zemí s povolením k dlouhodobému, či k trvalému pobytu, v neposlední řadě jsou v této kategorii i cizinci s platným azylem. Lze rozeznat ještě třetí kategorii cizinců pobývajících v České republice a to bez ohledu na hranice Evropské unie, jsou to registrovaní žadatelé o azyl (není možné zakázat občanu Evropské unie, aby o azyl požádal) a cizinci pobývající v České republice v rámci dočasné ochrany a nelegálně pobývající cizinci (např. cizinci pobývající zde po vypršení platnosti víz a povolení k pobytu či bez potřebných víz nebo povolení apod.).

Zatímco cizinci spadající do *první kategorie* mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství, cizinci ze *třetích států* jsou povinni o povolení vstupu a pobytu žádat, tj. není-li se státem, jehož jsou občany, sjednána dvoustranná smlouva o zrušení vízové povinnosti nebo vízová povinnost jednostranným aktem vlády České republiky zrušena, jsou povinni pro krátkodobý pobyt - do 3 měsíců - na území České republiky mít uděleno vízum, pro dlouhodobý pobyt - nad 3 měsíce - musí mít vždy vízum, případně, stanoví-li tak zákon, povolení k dlouhodobému pobytu. Okruh států, jejichž občané musí být při vstupu na území České republiky vybaveni vízem, stejně jako okruh těch, se kterými je vízová povinnost zrušena, je stanoven v rámci jednotné vízové politiky Evropské unie.

Podmínky vstupu a pobytu na území ČR jsou tedy pro shora uvedené kategorie cizinců velmi odlišné.

2.1.2 Uprchlík, azylant

Institut **azyly** v kontextu s **uprchlictvím** jsou pojmy, které si jsou svým účelem velmi blízké - oba plní humanitární účely s cílem ochránit cizince před pronásledováním státními orgány založeném na nejrůznějších důvodech. Pravidla pro přiznání národního statusu azylanta si každý stát určuje sám, v případě uprchlíků je to však odlišné – příslušná pravidla jsou totiž obsahově určena ustanoveními mezinárodních smluv: **Úmluvy o právním postavení uprchlíků** (1951) a k ní se vázícího **Newyorského protokolu** (1967), tzv. **Ženevská úmluva**. Už z toho vyplývá, že institut uprchlictví je vlastně novodobá instituce a je smluvní povahy (státy se k poskytování ochrany zavázaly). Co se týče přiznávání statutu azylanta, jde naopak o instituci velmi starou, známa je již v období antiky a středověku. Institut uprchlictví je mnohem mladší, jeho první zmínky nejsou starší než jedno století.

Dnes institut azylu/uprchlictví v nějaké podobě uplatňuje 144 států světa, často v podobě ústavních zákonů. Česká republika jej zakotvuje v **čl. 43 Listiny základních práv a svobod**. Česká republika jako člen Evropské unie se mimo jiné zavázala ke spolupráci v oblasti azylu a uprchlictví. Azyl spolu s doplňkovou (subsidiární) formou ochrany spadají pod pojem **mezinárodní ochrana** a jsou jak pro Evropskou unii tak i pro Českou republiku stálým a velmi aktuálním problémem. V této souvislosti členské státy Evropské unie již dvacet let usilují o sblížení svých politik směrem ke společnému a efektivnímu azylovému systému.

„Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se podle Zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu) rozumí cizinec, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování.“ Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany a po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.⁷

„Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.“

Zde považuji za správné poukázat na mnohdy negativní medializaci problematiky azylové a imigrační politiky, jak uvádí na případu 18-ti textových článků, zabývajících se touto problematikou Eva Burgetová a Marie Černá⁸, kdy jak pokračují: „Azylová politika je v těchto textech většinou pojímána jako dílčí část i/migrační politiky – obsah článku obvykle tematizuje opatření imigrační politiky a v rámci toho pak informuje o azylové politice jako součásti těchto opatření. Tímto způsobem se také zamlžuje rozdíl mezi uprchlíky a jinými imigranty, mezi kterými obvykle články rozlišují. Jsou to právě články týkající se azylové a imigrační politiky, které spolu s články o ilegální migraci nejvíce přispívají k znejasňování obrazu uprchlíků a dalších

⁷ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu, a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁸ Burgetová, E., Černá, M. *Cizinci, našinci a média. Mediální analýzy*. Multikulturní centrum Praha, 2007, s. 30.

„typů“ migrantů, avšak zároveň posilují některé stereotypy. Zatímco uprchlíci jsou často nazýváni nelegálními a jsou zobrazováni jako nežádoucí, imigranti jsou považováni za legální a žádoucí“.

„První kroky v uprchlictví České republiky souvisely s rokem 1990. Tehdy velmi záhy po listopadu 1989 se v českých zemích objevily první stovky cizinců, kteří ve snaze dosáhnout svého snu – života či práce v Německu – uvízli na území Československa a žádali tu o totéž, čeho chtěli dosáhnout v Německu. Československo nemělo žádnou právní úpravu, která by umožňovala jejich pobyt či jejich zabezpečení, nemělo ani ubytovací kapacity, natož pak personál, jenž by byl schopen a ochoten zabezpečit spravedlivé řízení či důstojné zacházení. Nákladné ubytování po hotelech, společné vývařovny, nasazení armády, stanová městečka, spory o kompetence, pokusy o ilegální přechod do Spolkové republiky Německo či Rakouska, růst kriminality i napětí v místech většího soustředění, to charakterizovalo letní měsíce roku 1990 zejména v Praze a v některých severočeských městech. Tehdejší federální vláda reagovala poměrně promptně. Především určila, že odpovědným za tento problém je stát – **Ministerstvo vnitra České republiky**. Stalo se tak pro bezpečnostní aspekt problému uprchlictví gestorem za přípravu právní úpravy, ale také za zabezpečení uprchlických středisek a uprchlíků v nich. Široké odborné i veřejně medializované diskuse hledaly základní obsah problému a často odkazovaly na povinnost tehdejšího Československa splatit dluh za ty, které z vlasti vyhnal v minulosti nacistický a komunistický režim“.⁹

V současné době veškeré právní aspekty žadatelů o azyl či o mezinárodní ochranu v České republice upravuje a řeší **zákon č. 325/1999 Sb. o azylu**, v platném znění.

*„Novelizací č. 165/2006 Sb., s účinností k 1. 9. 2006, byl do zákona o azylu zaveden v souvislosti s transpozicí směrnic Evropské unie nový pojem „**mezinárodní ochrana**“. Mezinárodní ochrana je zastřešujícím pojmem a může být udělena ve dvou formách – ve formě azylu (vyšší forma ochrany) nebo doplňkové ochrany (nižší forma ochrany)“.¹⁰*

⁹ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Portál, Praha, 2008, s. 67.

¹⁰ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Portál, Praha, 2008, s. 62.

2.1.3 Doplnková ochrana

Osobou požívající doplnkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle tohoto zákona, ale byla mu udělena doplnková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplnkové ochrany.

Časově omezenější institut než právo azylu je dočasná ochrana, která zároveň s dalšími formami subsidiární ochrany vytváří komplex norem určený k pokrytí problematiky vysídlených osob. Poskytování dočasné ochrany je upraveno **Zákonem č. 221/2002 Sb., o dočasné ochraně cizinců**. Touto právní normou je zapracována do právního řádu České republiky **Směrnice Rady 2001/55/EC**.¹¹

Právní úprava je nezávislá na zákonu o pobytu cizinců, vytváří podmínky pro důsledné oddělení problematiky vysídlených osob od obecně migračních norem, protože svou povahou je daná problematika bližší spíše azylové ochraně, navíc sama směrnice 2001/55/EC stanoví, že *dočasná ochrana je zcela výjimečným institutem vypořádávajícím se s důsledky hromadného přílivu vysídlených osob ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do země svého původu, zejména v případě, že by azylový systém nebyl schopen se s tímto přílivem vypořádat bez negativních dopadů na svou funkčnost a zároveň za předpokladu, že je to v zájmu osob potřebujících ochranu mezinárodního společenství, přičemž za vysídlené osoby považuje směrnice zejména osoby prchající z oblastí probíhajícího válečného konfliktu či osoby vystavené velkému riziku, popř. jsou to osoby, které se staly obětmi systematického nebo všeobecného porušování lidských práv.*

¹¹ Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2006*. Praha, 2007, s.74 - 94.

3 Právní normy, upravující vstup a pobyt cizinců na území České republiky

V současné době se **hraniční kontrola provádí pouze na vnějších schengenských hranicích**, tj. na mezinárodních letištích České republiky při letech z/do zemí mimo *Schengen*.¹² Hraniční kontrola spočívá v tzv. **důkladné kontrole**, při které se ověřuje totožnost státních příslušníků. Detailní pravidla překračování vnějších hranic, hraničních kontrol a podmínek vstupu na území schengenského prostoru stanovuje tzv. *Schengenský hraniční kodex*.

3.1 Právní předpisy České republiky

Samotný vstup a pobyt cizinců na území České republiky upravují následující právní normy:

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v jehož aktuálním znění se odráží směrnice a další dokumenty **Rady Evropského společenství**, které v důsledku plnoprávného členství v Evropské unii byla Česká republika povinna transponovat do svého vnitrostátního práva.

Zákon č. 216/2002 Sb. o ochraně státních hranic České republiky.

Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). Právo Evropské unie bylo řadou novel transponováno i do této právní normy. Zákon o azylu upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu formou azylu nebo doplňkové ochrany na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území.

Zákon č. 221/2002 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

¹² Malé lucemburské městečko Schengen, kde v roce 1985 podepsali představitelé pěti států (Německo, Francie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko) tzv. Schengenskou dohodu. Svou iniciativou tak rozhodli o postupném zrušení kontrol na svých společných státních hranicích a položili základní kámen pro postupně se prohlubující schengenskou spolupráci.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 446/2005 Sb., kterou se stanoví okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního víza .

Vyhláška č. 368/1999 Sb. v platném znění, kterou se stanoví náležitosti a počty fotografií vyžadovaných podle zákona o pobytu cizinců.

Vyhláška č. 447/2005 Sb. v platném znění, kterou se stanoví výše nákladů na ubytování, stravování a přepravu po území České republiky cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění.

Vyhláška č. 415/2006 Sb. v platném znění, kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu.

3.2 Právní předpisy Evropské unie a Evropského společenství

Podmínky vstupu a pobytu cizinců jsou dále upraveny přímo **závaznými předpisy Evropského společenství/Evropské unie** (od vstupu České republiky do Schengenu dne **21. prosince 2007** rovněž přímo závazné **schengenské předpisy**).

Jedná se zejména o:

tzv. **Schengenský hraniční kodex**, tedy Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství (dále jen ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví **kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob**;

Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví **seznam třetích zemí**, jejichž státní příslušníci musí mít při **překračování vnějších hranic vízum**, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni ve znění pozdějších předpisů;

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Státní hranice ČR, které jsou vnitřními hranicemi schengenského prostoru, lze překročit v zásadě v jakémkoliv místě, aniž by se prováděla hraniční kontrola osob bez ohledu na jejich stání příslušnost..

4 Politicko-ekonomická situace

K pochopení vývoje ekonomicko-politické situace a rovněž tak i pro vývoj migrace na našem území si dovoluji navázat na kapitolu 1.1 a vrátím se zpět do naší nedávné historie. Po skončení II. světové války v roce 1945 a po volbách v roce 1948, kdy se moc ujali komunisté, se z naší, dříve demokratické a dobře hospodářsky prosperující země, stala kolonie Sovětského svazu, obehnaná ostnatým drátem s téměř neprostupnou státní hranicí. Tento „obranný val“ nás fakticky oddělil od kulturní, ekonomické a politické spolupráce s ostatními demokratickými zeměmi. Občané této země neměli svobodnou volbu v rozhodování o sobě samých, nemohli svobodně cestovat a stejně tak byl uměle redukován příliv cizinců i ostatních migrantů do naší vlasti. Byla zavedena tzv. vízová povinnost, devizové prostředky byly vydávány pouze nomenklaturním kádrům a osobám prověřeným orgány státní moci, na doporučení podnikových organizací typu *Revolučního odborového hnutí, Socialistického svazu mládeže, Komunistické strany Československa* a dalších. Po uzákonění vedoucí úlohy Komunistické strany Československa ve společnosti v tzv. nechvalně známém čl. 4 Ústavy Československé socialistické republiky se tato situace ještě více přiosťřila. Hrubě byla potlačena základní lidská práva v otázce osobní svobody a volného pohybu – tedy migrace jako takové. A právě v tomto období nesvobody dosáhl velkého významu pojem a následně i realizovaný čin pod názvem emigrace. O tom, že se nejednalo jen o bezvýznamný pojem, svědčí i ten fakt, že v důsledku jeho naplňování a se stále se zvyšujícím počtem emigrujících osob na Západ, byla tato činnost vládnoucím režimem nejen odsuzována, ale dokonce i taxativně vymezena jako trestný čin proti zájmům republiky. (§ 109 tr. zákona - opuštění republiky).

V průběhu těchto let nesvobody pak vlastní migrace probíhala řízeně, formou mezivládních a mezistátních dohod a smluv mezi jednotlivými státy socialistického společenství, začleněnými do ekonomických, hospodářských a vojenských organizací Východního bloku (*Rada vzájemné hospodářské pomoci, Varšavská smlouva* aj.). Jednou z nejvýznamnějších oblastí migrace byla v té době pomoc občanům válkou postiženého Vietnamu, kdy do naší země na základě mezivládní dohody mezi Československem a Vietnamem, přicestovali v průběhu několika let stovky a tisíce Vietnamců. Obdobná pomoc byla realizována i pro Kubu, Mongolsko, Koreu ad.

Teprve „sametová“ revoluce vrátila naší zemi její původní demokratickou podobu s následnou možností volného pohybu osob, cestování a turistiky. Naše republika se tak opět po více než 40-ti letech stala významnou součástí evropských moderních demokratických zemí. A zejména pro svoji geopolitickou polohu uprostřed Evropy je významným centrem, resp. křižovatkou migrace osob z celého světa. Ihned po „sametové revoluci“ a zejména pak i v důsledku rozpadu mocenských vojensko-politických uskupení bývalého socialistického tábora, včetně rozpadu Sovětského svazu a Jugoslávie se naše země stala první cílovou zemí, kam směřovaly kroky uprchlíků z těchto již zaniklých států. I přes přijímaná opatření k omezení přílivu migrantů se tento stav nedařilo dlouhá léta usměrňovat, Česká republika se pak postupem času stávala více méně tranzitní zemí k další cestě migrantů na Západ. Teprve po vstupu České republiky do Evropské unie a po jejím začlenění do tzv. *Schengenského prostoru* došlo k postupnému snižování počtu migrantů, tranzitujících přes naše území.

5 Migrační vlny

Novodobou demokratickou éru, můžeme rozdělit do několika migračních vln podle migračních trendů přistěhovalců. Z kvantitativního hlediska se od počátku roku 1990 do konce r. 2007 do České republiky přistěhovalo 392315 cizinců, což je oproti roku 1990, kdy u nás pobývalo na celém území (včetně Slovenské republiky) „pouhých“ 35198 cizích státních příslušníků obrovský nárůst. Celkový počet cizinců se tedy navýšil o více než desetinásobek. Celkově je možno uvést, že tato zvyšující se tendence v počtu přistěhovalých cizinců narůstala postupně po jednotlivých letech, což je možno přičíst i průběžně prováděným změnám v naší legislativě i vývoji vnitřní a mezinárodně politické situace. Migrační vlny je pak tedy možno dělit do několika etap dle hraničních roků :

1. etapa: 1989/1990 - 1992
2. etapa: 1993 - 1997
3. etapa: 1998 - 2000
4. etapa: 2001 - 2004
5. etapa: 2005 - 2008

První etapa: roky 1990 - 1992

Porevoluční etapa migrace je silně spojena s politickou situací u nás i v Evropě. Jak samotné označení napovídá, jedná se o časové vymezení migračních toků začínající rokem 1990 a je uzavřeno rokem 1992. Oproti pozdějšímu vývoji byl celkový počet cizinců na našem území poměrně nízký. V porovnání s rokem 1985 došlo dokonce v celkovém měřítku k poklesu zde pobývajících cizinců téměř o 2000 osob. Tato etapa je ukončena rokem 1992, tj. do konce společného státu Čechů a Slováků, tedy do rozpadu Československa. V tomto období je schválen i nový zákon o pobytu cizinců č. 123/1992 Sb. a začíná další období samostatné České republiky.

Druhá etapa: roky 1993 - 1997

Rok 1993 byl zlomový tím, že stěhování se Slovenskem bylo už zahrnuto do zahraniční migrace. V rámci česko-slovenských migračních vztahů se na trendy ostatních států a našeho dlouholetého federativního spojence, především díky úzkým sociálním a ekonomickým vztahům, pohlíží odděleně a jsou na ně uplatňována jiná pravidla legislativy.

V této etapě byl v roce 1994 zahájen program přesídlování krajanů z Kazachstánu do České republiky pod názvem „Návrat domů“, který se na základě praktických zkušeností pak stal podkladem pro *usnesení vlády České republiky ze dne 17. ledna 1996 č. 72 „ O zásadách politiky vlády České republiky ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem (krajanů), žijících v zahraničí.“* Tímto usnesením bylo ministru vnitra uloženo umožnit udělení trvalého pobytu v České republice jednotlivým cizincům, kteří prokáží svůj český původ, zajištění prostředků k pobytu a ubytování a kteří splňují další podmínky stanovené zákonem o pobytu cizinců na území České republiky.¹³

Třetí etapa: roky 1998 – 2000

V tomto období poprvé překračuje počet cizinců na našem území hranici 200000, i když meziroční nárůst mírně poklesl, což je možno přičíst zavedení zpřísněných migračních předpisů pro celou řadu zemí východní Evropy. Do praxe byl uveden nově schválený zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu.¹⁴ Uvedenou novým rysem této etapy se stalo zavedení vízové povinnosti mezi Českou republikou a Ukrajinou od 18.6. 2000, čímž se krátkodobě dařilo regulovat značný příliv osob z této země.

Čtvrtá etapa: roky 2001 – 2004

Od počátku nového století se počty emigrantů i imigrantů několikanásobně zvýšily. Maximum této vývojové etapy bylo v polovině zkoumaného období – roku 2001 a do konce tohoto roku měly nejpočetnější zastoupení na našem území cizinci z Ukrajiny – 51825 osob, Slovenska – 53294, Vietnamu – 23924, Polska – 16489 a Ruska – 12432. Tato pětice si své dominantní postavení udržela až do konce zkoumaného období.

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie Praha

¹³ Uherek, Z., et al. *Češi z Kazachstánu a jejich přesídlení do České republiky*. AV ČR, Praha, 2003. s. 118-119.

¹⁴ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu, v platném znění. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, v platném znění.

Pátá etapa : roky 2005 – 2008

Toto období je charakterizováno změnami v cizineckém a azylovém zákoně po vstupu České republiky do Evropské unie a po odstranění kontrol na společných státních hranicích tzv. Schengenského prostoru.

Ke dni **31. 12. 2007** Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR v České republice evidovalo **392315** cizinců, z toho 157512 cizinců s trvalým pobytem, 234 803 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů (tj. přechodné pobyty občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků, dále víza nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu občanů zemí mimo Evropské unie) Ke **31. 10. 2008** Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra České republiky v naší zemi evidovalo již **431 215** cizinců, z toho 171 418 cizinců s trvalým pobytem, 259 797 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.

Zdroj: Český statistický úřad

6 Vlastní výzkumná část

6.1 Metodologie

Pro vlastní analýzu situace v migraci a integraci cizinců v rámci krajského města České Budějovice jsem v souladu se schváleným projektem mé práce zvolil a využil techniku nestrukturovaných rozhovorů. Tyto jsem doplnil dále uvedenými statistickými údaji jak z oblasti legální, tak i nelegální migrace v celorepublikovém měřítku s porovnáním Jihočeského kraje a samotného krajského města. Vodítkem této části mé práce se pak staly čtyři základní hypotézy :

H1: Celková integrace cizinců do naší společnosti je závislá na odlišnosti kulturního prostředí.

H2: Základním předpokladem k integraci je zvládnutí mateřského jazyka majoritní společnosti.

H3: Zájem o integrace cizinců musí vycházet z oboustranného zájmu za podpory státních i nevládních orgánů a organizací.

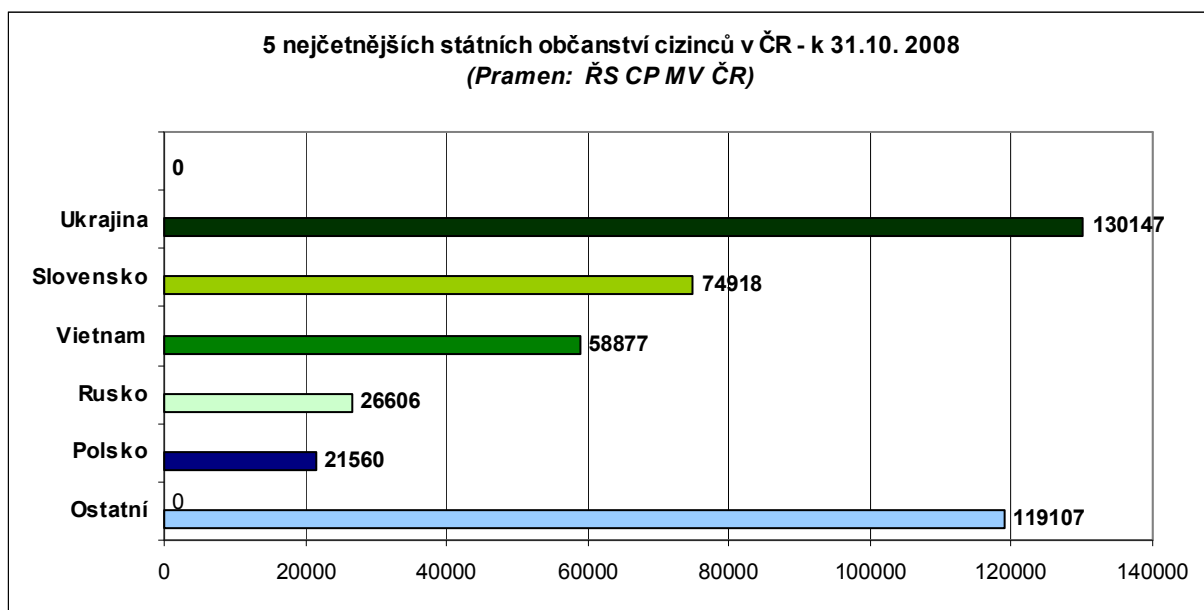
H4: Integrace jako taková je citlivým problémem jak pro minoritu, tak i pro majoritu.

Tyto hypotézy jsem opíral i o svá subjektivní poznání se státními příslušníky Vietnamu a Ukrajiny. S těmito kategoriemi osob jsem přicházel nejčastěji do styku v mém bývalém zaměstnání a obě pak dlouhodobě patří k nejvíce zastoupeným i v širokém migračním spektru nejen v celé naší republice, ale i v rámci Českobudějovického kraje i samotného krajského města.

K základní orientaci v této problematice jsem využil i údajů Českého statistického úřadu, Ředitelství služby cizinecké policie, Oblastního ředitelství služby cizinecké policie v Českých Budějovicích, Odboru azylové a migrační politiky ministerstva vnitra ad.

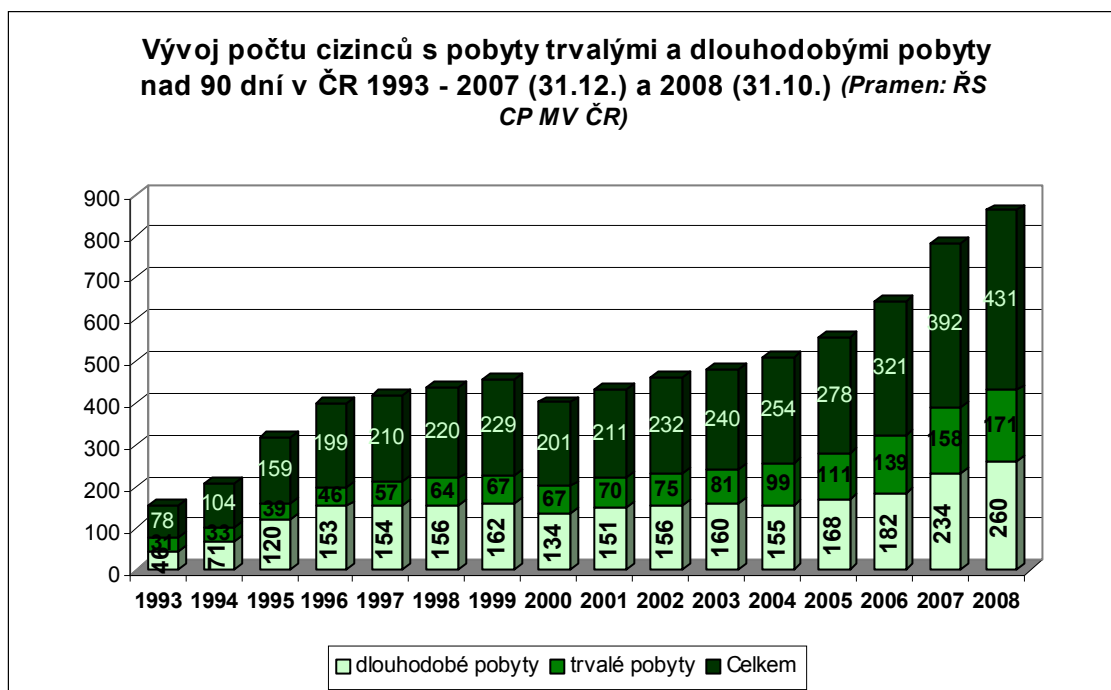
Ke dni **31.12.2007** tvořilo v **Českých Budějovicích** nejpočetnější skupiny z řad cizinců **1379 občanů Ukrajiny**, 865 občanů Slovenské republiky, **363 občanů Vietnamské socialistické republiky**. 248 občanů Ruska a 34 občanů Polské republiky. Obdobné, nejpočetnější zastoupení mají dlouhodobě občané Ukrajiny a Vietnamu i v rámci celé **České republiky**, což dokládají grafy č. 1, 2 zpracované ke dni **31.10.2008**.

Graf č. 1

Zdroj: Český statistický úřad

Graf č. 2

Zdroj: Český statistický úřad

Z uvedeného grafu č.2 je zřejmé, že od roku 1993 do roku 2008 vzrostl počet cizinců na našem území šestinásobně, rovněž tak trvalou dominantou se v tomto počtu stali občané Vietnamu a Ukrajiny. (dále jen VSR a UKR).

V rámci šetření bylo pořizeno celkem 10 rozhovorů, z toho 5 s občany VSR a 5 s občany UKR. Všechny rozhovory byly vedeny za účasti tlumočnicků toho kterého

jazyka v období měsíců srpen – září 2008, přičemž vlastní sběr dat probíhal v přímé interakci tazatel – respondent formou „face to face“. Tato metoda s sebou přináší určité nevýhody, jako např. snahu respondenta „hlídat“ si své odpovědi, aby to bylo dobře, aby si svým vyjádřeným názorem nepřítížil nebo neublížil svým rodinám a blízkým. Nespornou nevýhodou byla známost mé osoby zejména ve vietnamské komunitě z dob mého působení na cizinecké policii a z tohoto důvodu bylo někdy nad očekávání těžké vhodnou formou za přispění tlumočnicka získat od respondenta jakékoliv informace.

Mezi kladné stránky této metody patří naopak i ta, že je možno získat i více informací než bylo původně zamýšleno, ale je i možno vhodně vedeným rozhovorem omezit u respondenta odpovědi typu „nevím“, „neznám“, „nezajímám se“ ad. V průběhu rozhovorů vyplynula i snaha respondentů předem své odpovědi „konzultovat“ s tlumočnickem, čemuž se přes sebevětší snahu, zejména ve vietnamské komunitě, nelze vyhnout. Nespornou výhodou pak tato zvolená technika přináší v oblasti neverbální komunikace, kde je zajímavé sledovat projevy nejistoty, strachu, smutku, vzteku a po navázání neformálního kontaktu i radosti a spontánních reakcí („výbuchy“ smíchu, vzletná gesta rukama ad.)

Na tomto místě je vhodné si vybavit slova Tatjany Šiškové, která uvádí, že *„některé z minorit (menšin), které žijí na našem území, nejsou od nás ve vnějších znacích příliš odlišné. Mnohokrát si však uvědomujeme, že se jako česká majorita (většina) chováme jinak než minorita. Zvláště výrazně to pociťujeme ve chvílích, kdy si nerozumíme, protože náš komunikační styl naráží na jiný komunikační styl minority. Hněváme se, že se minorita „nepřizpůsobila“, že se chová jen podle svého a že nám přináší problémy.“*¹⁵

Ve stejném díle pak autorka na základě provedeného dotazníkového výzkumu konstatuje, že Ukrajinci jsou v Česku a na jeho trhu práce již trvalou konstantou, přičemž poukazuje i na tu skutečnost, že obecně vysoká vzdělanost Ukrajinců nekorresponduje s typem v Česku vykonávaných prací.¹⁶

¹⁵ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 13.

¹⁶ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 94.

U vietnamské komunity v České republice je situace na první pohled vcelku komplikovanější než u jiných národů a národností. Vždyť tento hrdý národ musel ve svých dlouhodobých dějinách odolávat útlakům vnějších agresorů, naposledy pak kolonizaci Francouzů (do roku 1945) a války s USA (do roku 1976). V průběhu těchto období se stmelily rodinné vazby a vliv rodiny zůstává dále silnou životní hodnotou. Rodičům, učitelům, starším sourozencům se musí prokazovat úcta. Na druhou stranu mají starší povinnost starat se o „níže“ postavené. Stále se zachovává role muže jako hlavy rodiny. Avšak velkou, ne-li zásadní změnou v chování Vietnamců oproti nám - Evropanům je **úsměv**. Je používán často v nepříjemných situacích nebo v nesnázích, kdy chce mluvčí zmírnit fakt, že se svými problémy obtěžuje, často vyjadřuje omluvu také v případě, že dotyčný nerozumí projevu mluvčího.¹⁷

Podstatou nestrukturovaných rozhovorů bylo získat od respondentů informace o jejich vstupu a pobytu na území republiky (z hlediska zákonnosti), důvodech jejich příjezdu (turista, zahr. pracovník, na základě víza apod.), dále o pracovním zařazení, podmínkách ubytování, integraci do majoritní společnosti a o představách jejich dalšího působení na území republiky.

6.2 Vietnamská komunita

Z řad vietnamských státních příslušníků jsem využitím tlumočnicka, pana Hai nakontaktoval přímo v jejich bydlišti postupně 4 rodiny Vietnamců v Českých Budějovicích a jednoho Vietnamce přímo na jeho pracovišti v „kamenném obchodě“ v centru města. Kromě jiných kulturních odlišností, každého z nás upoutá na první pohled uzavřenost této komunity. Dílčí problémy vyvstaly v důsledku jazykové bariéry v těch případech, kdy se respondent náhle „odpoutal“ od tématu vedeného rozhovoru a počal si v mateřském jazyce řešit osobní, resp. pracovní problémy. Při snaze získat více konkretizujících poznatků k některému z témat jsem se snažil využít v těchto chvílích i děti respondentů, které již bezproblémově zvládají český jazyk. Tato zvolená cesta se následně ukázala jako nesprávná, neboť ve vietnamské rodině vše řeší otec, jako hlava rodiny a děti jej shodně uctívají a respektují. V praxi to znamená, že děti odpovídají velmi krátce, v holých větách, přičemž předem otci ve vietnamštině sdělí, co je po nich požadováno. I přes velmi přátelská přijetí v jejich rodinách to byla vcelku

¹⁷ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 101.

namáhavá práce, náročná na čas, spojený s trpělivostí vyčkat odpovědi na tu kterou otázku, případně ji pro snažší pochopení opakovat či zjednodušit.

Nejsnažší bylo dle mého názoru získat informace o důvodech a způsobu příjezdu do České republiky u prvních třech respondentů, což je možno přičíst ještě předrevoluční době, neboť všichni přicestovali v rámci mezivládních dohod mezi tehdejším Československem a Vietnamem. Zbývající dva Vietnamci se k této otázce nechtěli nejdříve vůbec vyjádřit, resp. vyhýbali se odpovědi, po opakovaném dotazu a vysvětlení smyslu dotazu odpověděli úsečně, jakoby je tento dotaz unavoval a nezajímal.

Jak z předchozích informací o této komunitě vyplynulo, hlavou rodiny je mezi Vietnamci stále otec a proto byly rozhovory vedeny pouze s muži ve věkové skupině od 34 – 55 let. Ženy uctivě s rozesmátými tvářemi odmítaly jakoukoliv konverzaci.

Tři z dotazovaných Vietnamců, pánové **Hai, Phong a Khanh** uvedli, že se do bývalého Československa dostali na základě mezivládního ujednání již v roce 1976, dva zbývající, pánové **Truong a Chuc** přiletěli do naší země po roce 1989. První z uvedených Vietnamců přiletěli s cílem získat výuční list v dělnické profesi a pak se po zapracování v oboru vrátit zpět do vlasti. Domů se však nikdo z ekonomických důvodů již nevrátil. Poslední dva přiletěli na základě pozvání svých příbuzných a zde na území republiky si pak legalizovali další pobyt.

Všichni respondenti již na našem území založili rodiny a mají dvě až tři děti, pouze jeden z tohoto malého vzorku žije již s druhou Češkou. (první manželství bylo účelové s cílem získat po narození dítěte trvalý pobyt a následně české občanství).

Respondenti, kteří se zde vyučili a dále pracovali, vcelku dobře ovládají český jazyk, všichni působili jako vedoucí skupin vietnamských dělníků v jednotlivých bývalých národních podnicích MOTOR, IGLA a SFINX v Českých Budějovicích a zajišťovali tak veškerou komunikaci mezi dělníky z Vietnamu a vedením výrobních závodů. Pouze 1 z nich získal české občanství. K otázce komunikace a začlenění se do majoritní společnosti vyjádřili své postoje následovně:

Pan Hai – nikdy neměl problémy pro svůj původ, pouze z počátku, když neovládal ještě dobře český jazyk, byl terčem výsměchu českých spoluzaměstnanců, avšak brzy si získal i jejich respekt, neboť aktivně sportoval – karate a tím si otevřel i cestu mezi české sportovce v této disciplíně, naučil se sebeovládání, brzy se zdokonalil v češtině, našel si českou dívku a po revoluci změnil zaměstnání a dosud pracuje jako soudní tlumočnick. Pan Hai má české občanství, jedná a vystupuje jako Čech, cítí se občanem této země, kterou považuje za svoji novou vlast, nepociťuje žádnou křivdu či jiné újmy.

Pan Phong - působil jako vedoucí skupiny vietnamských dělníků v bývalém n.p. Motor, kde obstarával veškerou činnost spojenou se zaučením, ubytováním i se zajištěním volného času pro své krajany. Díky tomu byl a do současné doby stále je využíván jako tlumočnick a své aktivity provozuje i jako „poradce“ pro své nově příchozí krajany. Pan Phong však není ve vlastní komunitě ve městě oblíben pro svoji vtíravost do majoritní společnosti. Pan Phong získal trvalý pobyt na území republiky a opakovaně žádal o české občanství. V České republice si zařídil nový domov, do Vietnamu se ji nehodlá vrátit, je přizpůsobivý, ale stále nedůvěřivý ke svému okolí. Za dobu svého pobytu navázal řadu kontaktů nejen na „obyčejně lidi“, ale i s úředníky státní správy a samosprávy. Nikdy nepociťoval vůči své osobě nebo rodině jakkoliv motivovaný útlak. Společně s manželkou vychovává dvě děti.

Pan Khanh - rovněž bývalý vedoucí vietnamských dělníků z býv. n. p. Sfinx, kde organizoval stejnou činnost pro své krajany jako pan Phong v n.p. Motor. V době před revolucí se jednalo v případech těchto pracovních skupin Vietnamců o rivalry, kteří se často utkávali v různých sportovních kláních. Po revoluci začal podnikat ve sféře obchodu a pohostinské činnosti, osamostatnil se a dále vcelku úspěšně podniká. S manželkou má tři dcery, z nichž již dvě začlenil do naší společnosti. Vypomáhá i dalším krajanům v orientaci na úřadech stran vyřízení náležitostí spojených s pobytem na území naší republiky. Příležitostně si přivydělává i jako tlumočnick. Ani třetí jmenovaný nemá zájem o návrat do své rodné vlasti.

Pan Truong - pobývá v Česku od roku 1991, kdy začal podnikat jako stánkový prodejce. Přicestoval tedy legálně na pozvání svých příbuzných, následně se oženil s krajanou a spolu mají dvě děti. Po krátkém čase se zdokonalil v českém jazyce a stal se jedním z nejúspěšnějších prodejců zejména elektroniky a hodinářského zboží.

V současné době si pořídil vlastní obchod nedaleko krajského města, kam denně dojíždí a tak veškerý volný čas tráví pak se svoji rodinou. Veškeré mimopracovní aktivity provádí ve své komunitě se svými blízkými. Nemá větší zájem o začlenění do majoritní společnosti, ale toto probíhá postupně samovolně přes jeho 2 děti, které žijí mezi sobě rovnými spolužáky základní a střední školy. Ani pan Truong nehodlá již z České republiky odcestovat.

Pan Chuc - přicestoval do České republiky až v roce 1997 ke svým příbuzným a do současné doby stále vypomáhá jako prodejce textilního zboží v bratrově pronajatém „kamenném obchodě“. Po příjezdu si založil rodinu a společně s manželkou pečuje o dvě nezletilé děti. Vzhledem ke svému pracovnímu zařazení se dosud nenaučil česky a užívá jen běžnou obchodní a zdvořilostní komunikaci. Celodenní rytmus se v jeho případě točí pouze kolem práce, rodiny a příležitostních návštěv členů vietnamské komunity. Pan Chuc je plně zavázán svému bratrovi, který mu uhradil veškeré náklady spojené s jeho cestou do Čech, zajistil mu ve své firmě zaměstnání i ubytování. Do své vlasti se již nehodlá vrátit. V jeho nové zemi je spokojený, vůči sobě a své rodině nepocituje diskriminaci nebo národnostní útlak. Pouze má nedobré zkušenosti s častými drobnými krádežemi v bratrově obchodě, ale to bere jako běžnou záležitost, která ztrpčuje život obchodníkům ve všech částech světa.

Na základě analýzy provedených rozhovorů je možno vyvodit závěr, že převážná část déle usdlých cizinců z řad vietnamské národnosti je schopna se naučit a porozumět našemu jazyku i našim zvykům, je schopna komunikovat i s úřady a zajistit si tak důstojné, minimálně rovnocenné postavení v majoritní společnosti. Na příkladnou schopnost integrace Vietnamců do naší společnosti i přes jejich naprosto odlišné kulturní prostředí a jazykové rozdíly na základě vlastního vynaloženého úsilí poukazuje Pána, L. ve svém díle *Vztah české majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*.¹⁸

Jiná situace však postupně nastává u dětí respondentů, které absolvovaly české školy, ovládají dobře češtinu, chovají se a na veřejnosti vystupují jako rodilí Češi. U této nové generace již není možno vystopovat taková pevná pouta k jejich pravlasti, neboť se již narodili v Čechách a tuto zemi považují pochopitelně za svoji vlast. Dvě

¹⁸ Pána, L. *Vztah české majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*. VŠERS, České Budějovice, 2007, s. 82.

z dětí respondentů již neovládají písmem mateřský jazyk jejich rodičů a celkem čtyři z dětí nikdy ve Vietnamu ještě nebyly.

V tomto bodu je patrný vliv globalizace v praxi, jak uvádí Tatjana Šišková ve svém díle *Výchova k toleranci a proti rasismu*¹⁹ a pokračuje slovy, že podle jejího osobního názoru vznikl a vzniká velký počet problémů spojených s vietnamským etnikem v Čechách kvůli vzájemnému nepochopení tak vzdálených kultur. Jak vietnamská tak česká strana by měly mít neustále na zřeteli, že národní kultury a tradice jsou, a to zcela logicky, velmi odlišné, a měly by se snažit předejít zbytečným nedorozuměním a mylným výkladům. Rovněž tak by dle Šiškové měli Vietnamci dlouhodobě žijící v Čechách více prezentovat svou kulturu a národní zvyky jak široké, tak odborné veřejnosti. Jinak se totiž podporuje všeobecně rozšířený názor, že Vietnamci jsou národem obchodníků.

Z hlediska stupně vzdělání u vytipovaného vzorku respondentů získali pouze 2 středoškolské vzdělání, zbývající získali pouze odborné vzdělání s výučním listem. Zcela odlišná situace je pak u jejich dětí, kdy 2 navštěvují základní školu s velmi dobrým prospěchem, 6 dětí studuje střední školu a 2 školu vysokou. 1 dítě dochází do mateřské školky.

Zkoumaný vzorek cizinců rozhodně nepatří k elitě či sociálně slabší vrstvě Vietnamců, žijících v Čechách, ale zjevně se tito lidé v naší zemi poměrně rychle aklimatizovali, založili rodiny, zabezpečili se existenčně a hodlají se zde usadit natrvalo. Z tohoto důvodu ani v nejmenším nepocítují problémy s integrací do majoritní společnosti.

Z pohledu vietnamské minority je tedy v otázce její integrace vcelku jasno, na druhé straně je nezanedbatelný postoj nás, jako příslušníků majoritní společnosti. Každý z nás by si měl uvědomit, že Vietnamci jsou lidé stejní jako my, jenom pochází z jiné kulturní oblasti, mají tedy jiné zvyky a obyčeje, jiný způsob vyjadřování a pro mnohé z nás zcela odlišný a nesrozumitelný jazyk. Naskýtá se tak přímo otázka: „***Co jsme my jako majorita udělali pro to, aby se u nás vietnamská komunita cítila jako doma?***“

¹⁹ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Portál, Praha, 2008, s.139.

Zde, jako odpověď, si dovoluji použít slova autorek Čáповá, Z., Marxtová, M., v díle *Děti z uprchlických rodin*²⁰.

„Stejně tak jako by cizinci neměli hodnotit kulturu místní, také Češi by neměli odsuzovat a hodnotit kulturu uprchlíků. V kontaktu bychom měli být stejně jako druhá strana otevřeně a nehodnotit kulturu jako celek „Ukrajince, Afričany, Čečence“, ale měli bychom si vytvářet názor na konkrétního člověka, bez předem daných předsudků a stereotypů. Bohužel xenofobie – strach z cizinců a rasismus jsou slabinami české společnosti, přestože poznávání nových kultur bývá pro člověka velmi obohacující.“

Dále se naskytá otázka, zda jsou pro nás Vietnamci skutečně tak neznámí. Osobně se domnívám, že nikoliv, což je možno doložit jejich dlouhodobým pobytem na našem území již od 60. let minulého století a stejně tak i každý z nás se s nimi setkával ve školách, v zaměstnání a v neposlední řadě i v běžném životě.

V šedesátých a sedmdesátých letech lze charakterizovat obecný pohled československé společnosti na Vietnamce pohybující se na zdejší území takto: Jedná se o usměvavé a pilné lidi, kteří se pohybují ve větších či menších skupinkách tvořených vietnamskými spoluobčany a zpravidla na sebe příliš neupozorňují. Vysokoškolští pedagogové byli překvapeni dobrými a leckdy výbornými studijními výsledky vietnamských studentů a aspirantů (touto skutečností se výrazně odlišovali od studentů pocházejících z afrických a jihoamerických zemí či z arabské oblasti).

V letech 1974 – 1977 byli vietnamští pracující převážně školeni ve strojírenských profesích, v menším rozsahu pak v energetice a stavebnictví.

V první polovině osmdesátých let bylo na našem území přibližně 27 tisíc vietnamských občanů. V tomto období se rovněž podstatně změnil pohled čs. společnosti na vietnamské etnikum. Vietnamci totiž začali velmi intenzivně cestovat po celé republice a nakupovat určité druhy zboží. Nejžádanějšími komoditami byla kola, mopedy, šicí stroje, látky a drogistické zboží, které pak posílali do své vlasti.²¹

²⁰ Čáповá, Z., Marxtová, M. *Děti z uprchlických rodin*. Vzdělávací institut ochrany dětí, Praha, 2006, s. 8.

²¹ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Portál, Praha, 2008, s. 139.

Jak je v předchozím odstavci uvedeno, v polovině 80. let pobývalo na celém území tehdejšího Československa zhruba 27 tisíc Vietnamců. *V roce 2001*, pouze na území České republiky již pobývalo **23924 občanů VSR** a ke **konci roku 2007** se tento počet zvýšil více než dvojnásobně na **51101 osob**. Tato čísla jednoznačně dokazují, že občané Vietnamu mají trvale stoupající zájem o pobyt a práci v České republice.

Dnes se již změnil i pohled majority na tuto komunitu, což dokládá i výzkum publikovaný v díle *Vztah České majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*,²² kde autor uvádí celkové shrnutí ochoty přijmout či nepřijmout příslušníky vietnamské menšiny procentuálním vyjádřením **ano = 65%** a **ne – 26%** z dotázaného vzorku respondentů.

V samotném *Jihočeském kraji* došlo ve srovnávaném období, tj. od konce roku 2001 do konce roku 2007 celkově k 2,6 ti násobnému nárůstu počtu přihlášených cizinců z řad Vietnamců ze 770 na 1983 osob. V krajském městě pak tento počet vzrostl přibližně 2x ze 173 na 363 osob. Tato čísla odpovídají celorepublikovému průměru.

6.3 Ukrajinská komunita

Ukrajinské etnikum se jako celek přihlásilo k dnes používanému jménu své národnosti značně pozdě – v převážné míře až na přelomu 19. a 20. století. Předtím byli jeho příslušníci označováni po mnoho století jako Rusíni, případně jako Malorusové. Stopy občasných přítomností Ukrajinců lze v Čechách a na Moravě zřetelně zachytit už v 16. a 17. století, kdy jednotlivci nebo skupiny přicházeli většinou ke krátkodobým pobytům za účelem doplnit si vzdělání na vysokých školách v Praze a Olomouci. Výrazněji se přítomnost Ukrajinců v českém prostředí začala projevovat, když byla část západoukrajinského území (východní Halič a severní Bukovina) připojena na konci 18. století k habsburskému soustátí. Z toho pohledu je zřejmé, že Ukrajinci mají v naší zemi daleko snazší šanci na uplatnění než Vietnamci. Smyslem a cílem práce je však zabývat se problémy integrace Ukrajinců v naší společnosti po roce 1989.

²² Pána, L. *Vztah České majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*, VŠERS, České Budějovice, 2008, s. 31.

Toto období se vyznačuje nelichotivou ekonomickou situací na Ukrajině a značným přílivem jejích obyvatel na území naší republiky. Zhruba 50% ukrajinských pracovníků v Česku tvoří obyvatelé bývalé Podkarpatské Rusi, dnešní Zakarpatské oblasti Ukrajiny, jejíž hospodářskou situaci i v rámci celé Ukrajiny lze hodnotit jako jednu z nejhorších.²³

K vlastnímu šetření jsem zvolil náhodný vzorek 5 ukrajinských st. příslušníků, pobývajících v obvodu krajského města. Při tom jsem vycházel ze svého dřívějšího poznání, kdy není vcelku jednoduché získat adresu pobytu občanů této minority. Záměr pak neuvádím jejich jména, neboť všichni již v době sběru dat pobývali na území republiky neoprávněně.

Zajímavým faktem bylo i zjištění, že větší část Ukrajinců již neovládá ruský ani jiný cizí jazyk a přestože se snaží hovořit česky, ne vždy jasně tomuto jazyku rozumí. Proto jsem si přizval i tlumočnicki, které patří i mé poděkování. Vybraný vzorek tvořili 3 muži a 2 ženy ve věku od 27 do 38 let. V jednom případě se jednalo o manželský pár, zbývající dva muži byli ženatí a 1 žena vdaná, přičemž jejich rodiny zůstaly na Ukrajině.

Důvod jejich cesty do Čech byl shodný tj., najít si dobré zaměstnání, aby tak vydělali dostatek finančních prostředků nejen pro sebe, ale hlavně pro své rodiny na Ukrajině. Přesto, že přicestovali na území republiky každý v jiném termínu, popsali všichni téměř stejný způsob jejich cesty do ČR, kdy jim tuto zprostředkoval a obstarání práce přislíbil „klient“, jemuž předem museli zaplatit a že je tato cesta stála celé úspory i půjčky od příbuzných. Rovněž tak byli všichni rozčarováni z toho, že po příjezdu do Čech, byli ubytováni v podřadných ubytovnách, kde po různě dlouhou dobu čekali na „klienta“ než jim zajistí práci. Následně vykonávaná práce však byla jen pomocná na různých stavbách po Praze o okolí, kdy museli pracovat mnohdy 12-16 hodin denně, při hodinové mzdě cca 50,- Kč. Tuto jim vyplácel jejich „klient“, jehož znali pouze pod křestním jménem. Manželský pár posléze na radu dalších krajanů odcestoval z Prahy na Prachaticko, kde získali oba zaměstnání v zemědělském podniku jako ošetřovatelé skotu. Jako předchozí zaměstnání na Ukrajině uvedli, že pracovali ona jako učitelka na střední škole a manžel jako technolog ve strojírenském závodě. V květnu 2008

²³ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 88.

přesídlili do Českých Budějovic, kde žena pracuje jako uklízečka a manžel dochází na „fušky“ po různých stavbách. V Čechách jsou spolu již 4 roky.

Zbývající dva Ukrajinci přicestovali sice odděleně, ale seznámili se v Praze, odkud odcestovali do Českých Budějovic, kde měli zájem sehnat si lépe placenou práci. To se jim nepodařilo a dosud pracují příležitostně jako pomocní dělníci při zakládání staveb. V Čechách jsou 3 roky. Poslední ze zkoumaného vzorku je žena, které doma na Ukrajině přislíbil „klient“ dobře placené místo hostesky, ale namísto toho ji odvezl do Prahy a ubytoval v nějakém penzionu, kde prováděla úklidové práce za stravu a ubytování. Proto se rozhodla „klientovi“ vymanit z jeho vlivu, ale tento ji po příjezdu do Čech odebral její cestovní doklad, za jehož vrácení požadoval další peníze, které mu nemohla dát, a proto z penzionu utekla a již více než rok pobývá v naší zemi nelegálně. Z Prahy proto odjela se známými do Českých Budějovic, kde ji její krajané sehnali práci u soukromé firmy, kde vybaluje potraviny. Společným rysem všech těchto osob je, že jsou ubytováni v jednom nájemním domě bez vědomí majitele u svých známých, všichni pracují bez patřičného povolení a žijí v neustálém strachu, že budou odhaleni policií a deportováni zpět na Ukrajinu. Pouze první dva Ukrajinci – manželé, získali před příjezdem do republiky povolení k pobytu a k zaměstnání, ale u firmy, kde měli pracovat nikdy nenastoupili a plně respektovali pokyny „klienta“, který je do Čech dopravil. Z tohoto důvodu je jejich pobyt od samého počátku rovněž nelegální.

Všichni Ukrajinci ze zkoumaného vzorku měli zájem dále setrvat na našem území, avšak pouze z ekonomického hlediska, aby si vydělali dostatek peněz na zaplacení dluhů „klientům“, za což by jim byly vráceny jejich cestovní doklady a mohli se tak vrátit zpět do své vlasti. Rozhodně jejich dosavadní pobyt, práce a výdělků nespĺňují očekávání, s nímž přicestovali do České republiky. Vzhledem k tomu, že se na území republiky zdržují v rozporu se zákonem o pobytu cizinců, nepřipadá v úvahu ani jakákoliv snaha o integraci do naší společnosti.

Na našem území k 31.3.1993 oficiálně pracovalo 2827 Ukrajinců. Ke konci roku 1996 se jejich počet již navýšil na bezmála 50 tisíc. Avšak odhady těch, kteří zde pracovali nelegálně se různí v počtech od 100-200 tisíc nelegálních dělníků. Ukrajincům bylo v té době vydáváno zhruba 60% všech pracovních povolení pro cizince pracující u nás. Vzájemné zaměstnávání občanů České republiky a Ukrajiny v té době upravovala dohoda mezi vládami obou zemí, podepsaná v březnu 1996 v Kyjevě. Od tohoto období

počet Ukrajinců legálně pracujících na našem území do konce roku 1998 klesl přibližně na 20 tisíc. Tato situace byla přičítána zhoršené ekonomické situaci v České republice, důslednějším uplatňování restrikcí ze strany českých orgánů a také administrativním překážkám, způsobeným na Ukrajině výměnou cestovních pasů.²⁴

Snahy o systematické „pozitivní“ ovlivňování určitých aspektů této migrační komunity do české společnosti jsou dnes velmi problematické, neboť stále výrazně převládá cirkulační charakter pohybů, který sám o sobě vlastně integraci v pravém slova smyslu brání. Do hry podobně vstupuje i vysoká mobilita Ukrajinců v Česku i jejich často ilegální statut. Je zřejmé, že pro začátek jakéhokoliv normálního „komunikačního procesu“ mezi Ukrajinci a majoritou musí stát logicky a oprávněně usilovat o to, aby dostal většinu ukrajinských migrantů pod svou kontrolu. To se mu však příliš nedaří. Zbývá konstatovat, že snad kromě individuální kultivace v podstatě krátkodobých kontaktů (týká se zejména podniků nebo soukromých osob, zaměstnávajících Ukrajince) dnes zatím nelze do procesu adaptace ukrajinských pracovníků smysluplněji vstupovat.²⁵

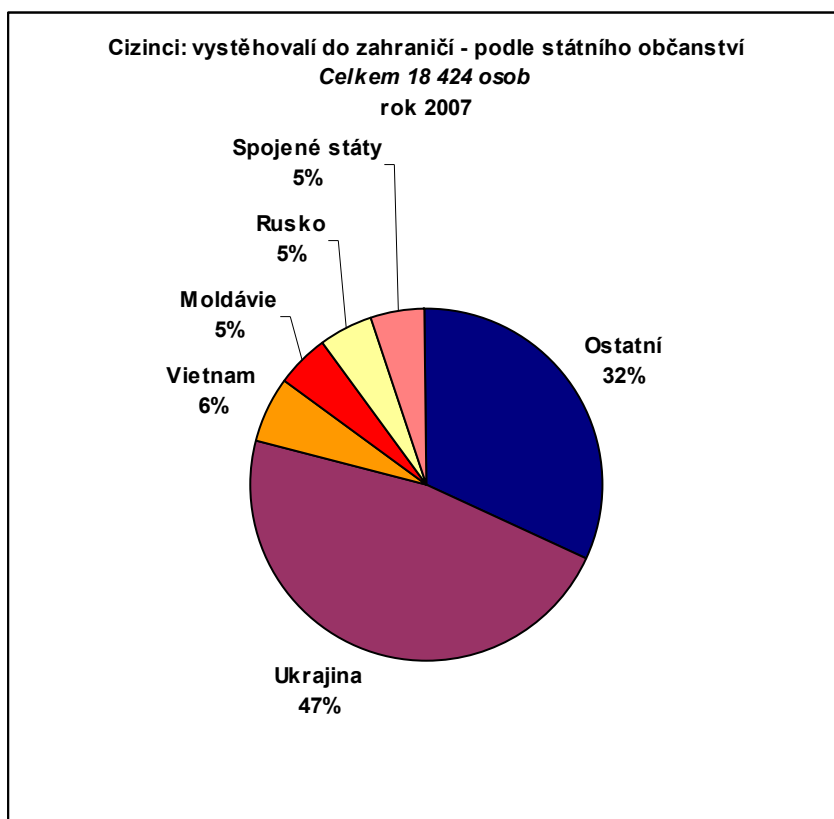
6.4 Zahraniční a vnitřní migrace

V roce **2007** se do České republiky ze zahraničí **přistěhovalo 102 511** cizinců a naopak, z ČR se do zahraničí **vystěhovalo 18 424** cizích státních příslušníků. Migrační saldo (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob) bylo 84 087 osob. Celkový obrat migrace (přistěhovalí a vystěhovalí cizinci) činil 120 935 osob. V rámci vnitřní migrace se v ČR přestěhovalo **42 756 cizinců**. Uvedené údaje jsou názorně zobrazeny v grafech č. 3, 4, 5, přičemž i v těchto kategoriích migrace dominují státní příslušníci Ukrajiny a Vietnamu. Tuto změnu ve vnitřním stěhování je možno přičíst na vrub hledání a získání zaměstnání.

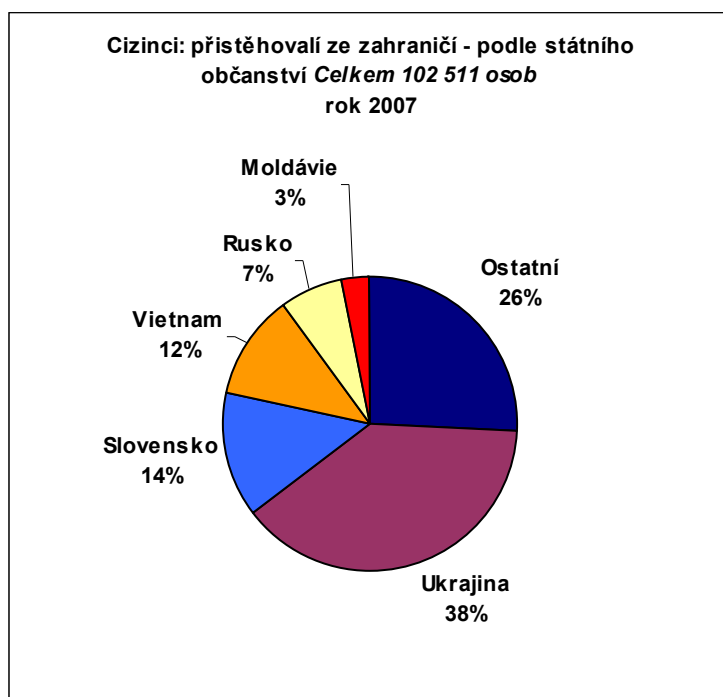
²⁴ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 89.

²⁵ Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha, 2001, s. 92.

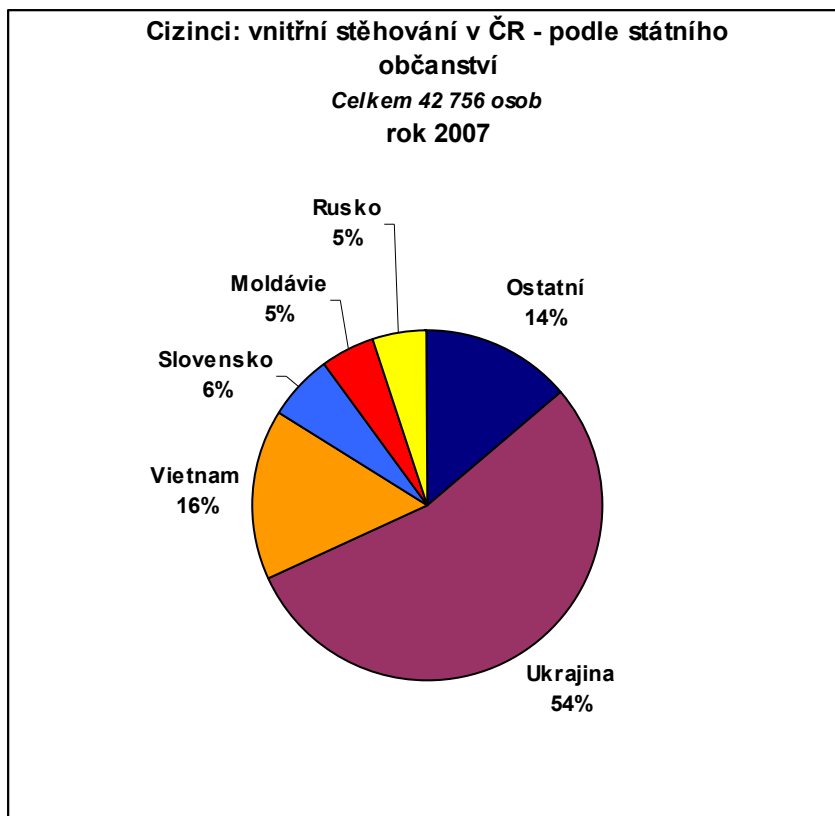
Graf č. 3

Graf č. 4

Graf č. 5

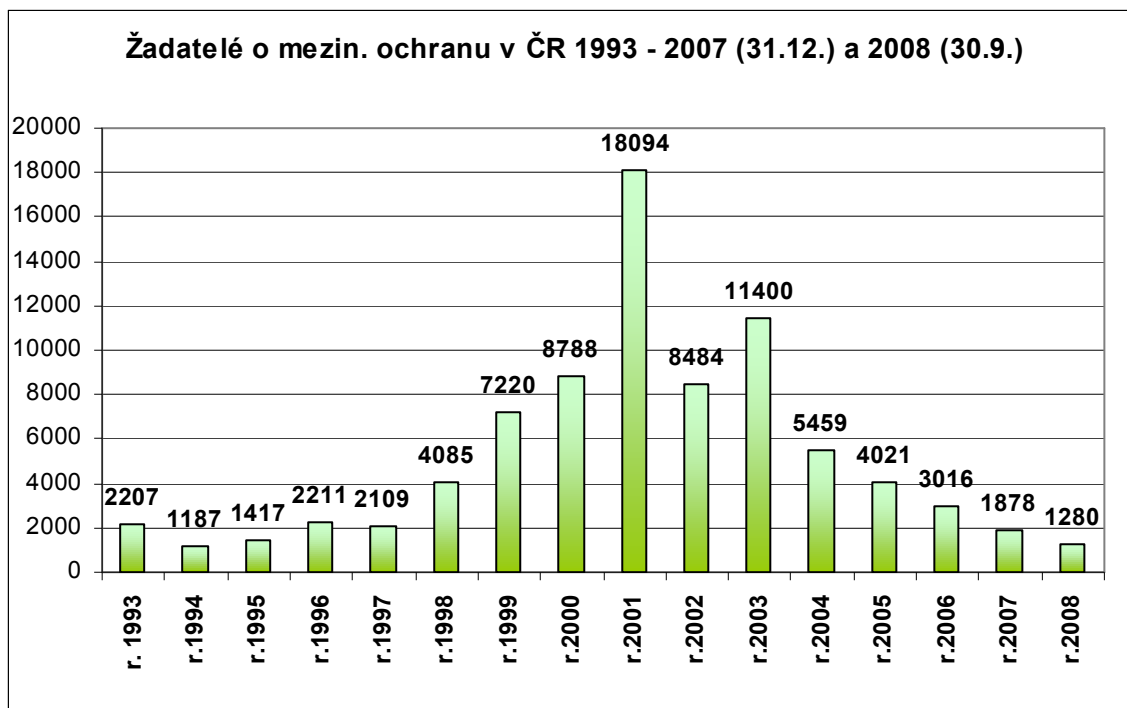
Zdroj: Český statistický úřad

6.5 Azylové řízení a azylanti

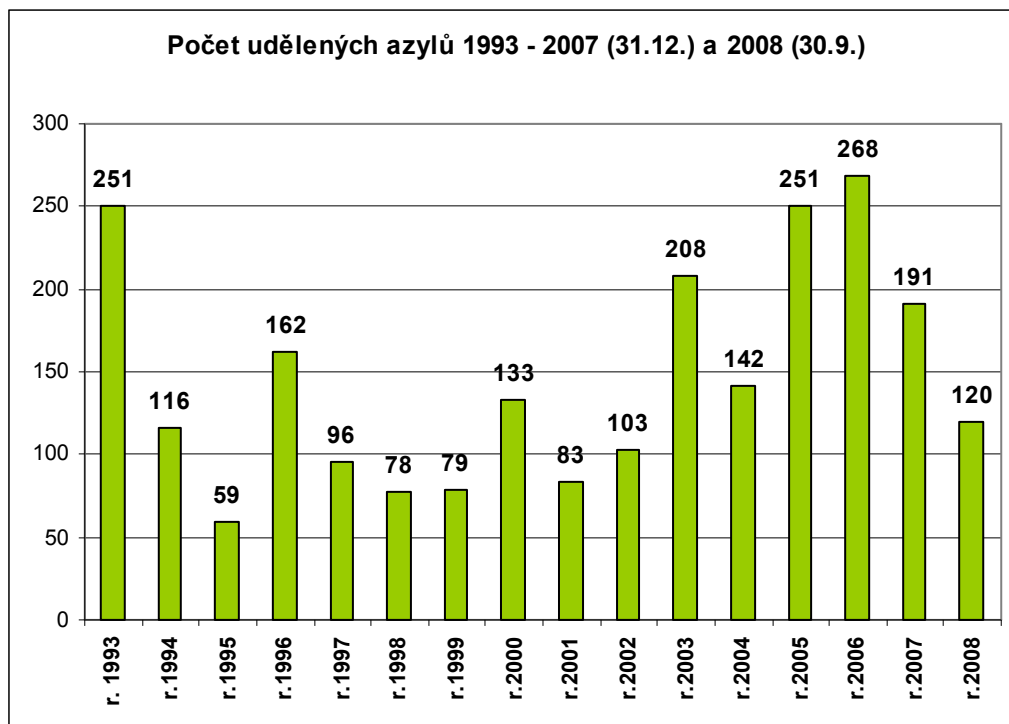
V roce 2007 v České republice o mezinárodní ochranu zažádalo 1 878 osob, dále bylo zaznamenáno 1 074 dublinských případů, 191 osobě byl azyl udělen. Aktuálně platný azyl mělo 2 037 osob. (Údaje k 31. 12. 2007).

Od počátku roku 2008 u nás o mezinárodní ochranu zažádalo 1 280 osob, dále bylo zaznamenáno 661 dublinských případů. 120 osobám byl azyl udělen. Aktuálně platný azyl mělo 2 080 osob (Údaje k 30. 9. 2008). Vývoj počtu žadatelů a skutečně udělených azylů je znázorněn v grafech č. 6 – 9.

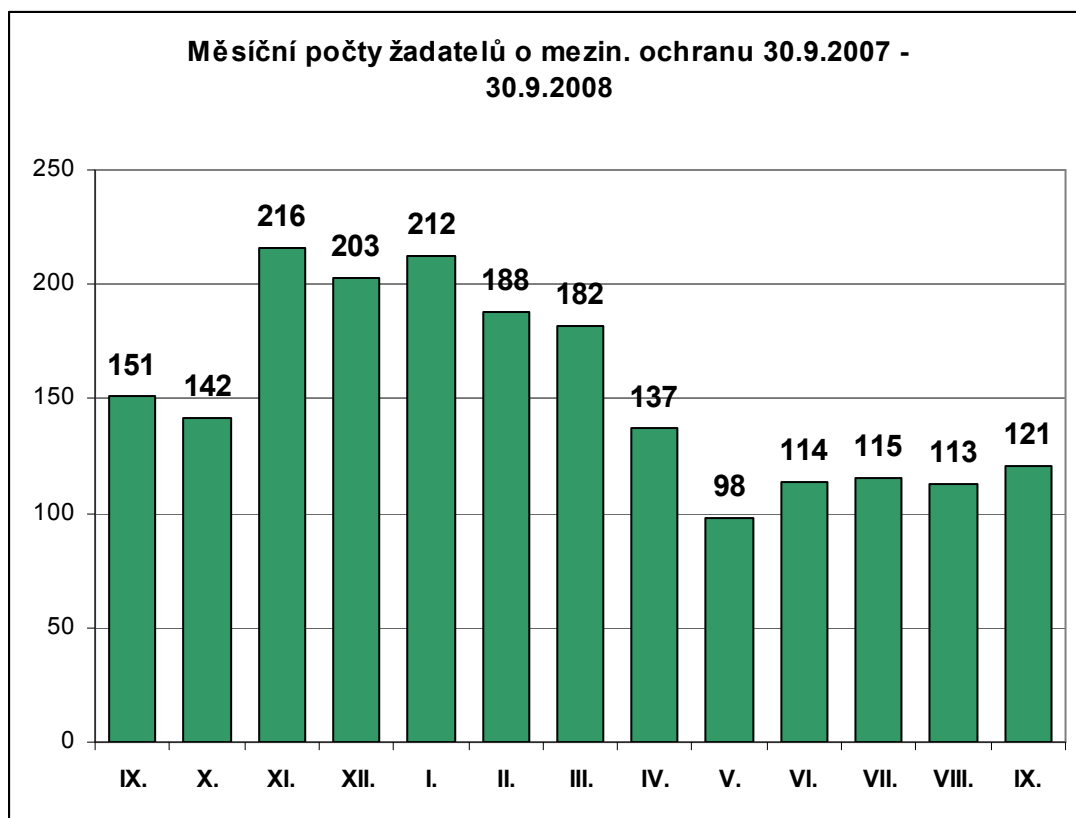
Graf č. 6

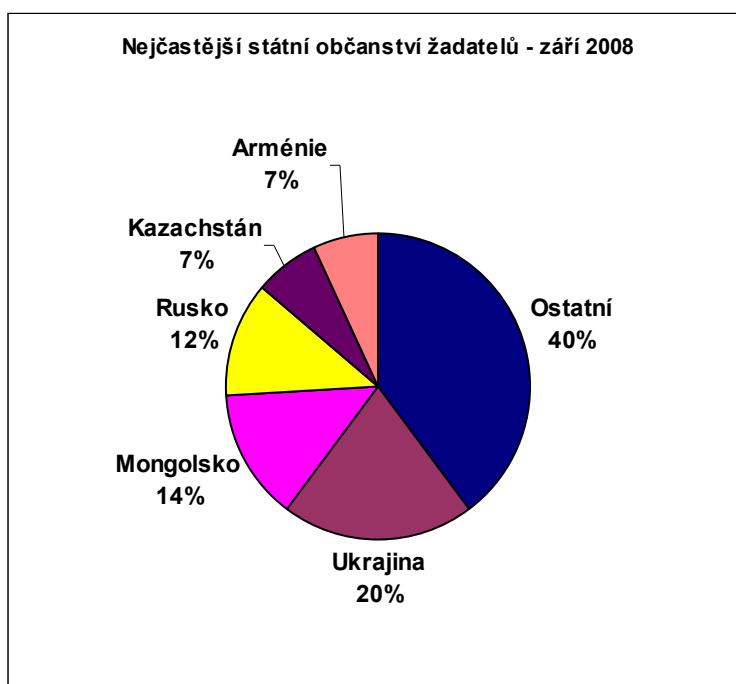
Graf č. 7

Graf č. 8

Graf č. 9

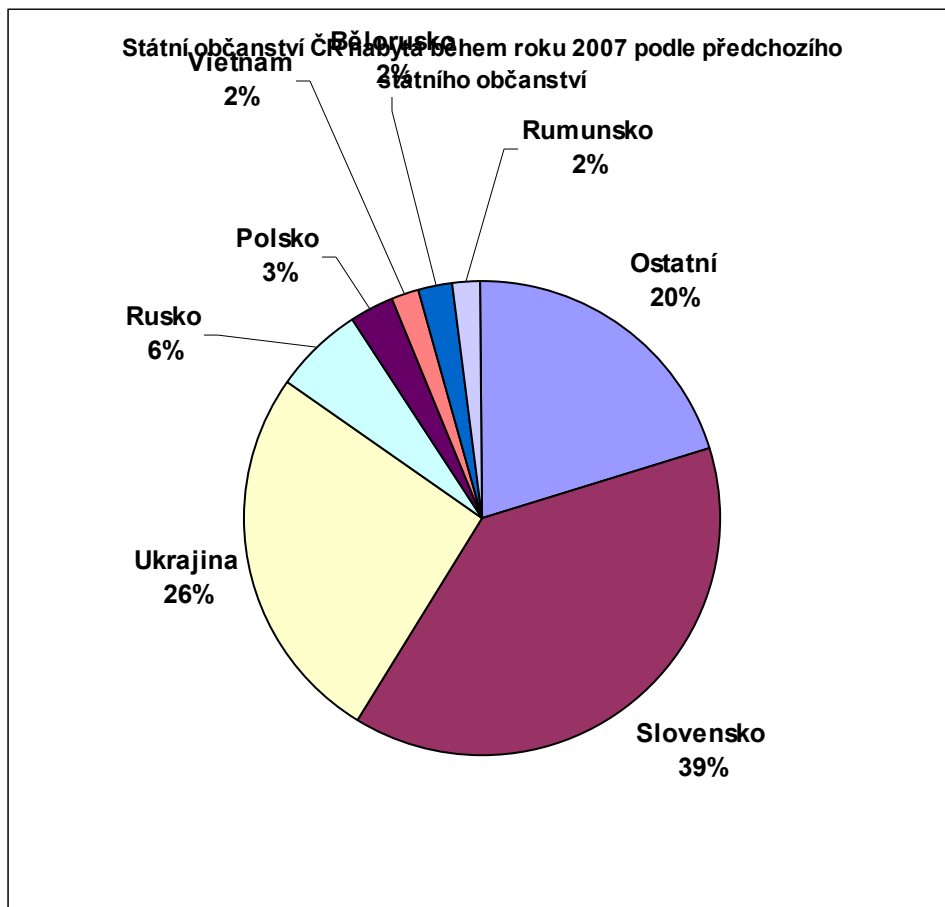
Zdroj: Český statistický úřad

Ze shora uvedených grafů je patrné, že počet žadatelů o mezinárodní ochranu prudce vzrůstal od roku 1993 do roku 2001, kdy došlo opět k prudkému poklesu a v roce 2008 dosáhl počet žadatelů srovnatelného stavu s období let 1994 – 1995. Naproti tomu počet skutečně udělených azylů se ustálil na hrubém průměru za celé sledované období, tj. 1993-2008. Zajímavostí je, že dominantním státním občanstvím mezi žadateli o mezinárodní ochranu zůstává nadále Ukrajina, ale naproti tomu v posledním roce o mezinárodní ochranu nežádal ani jeden občan Vietnamu.

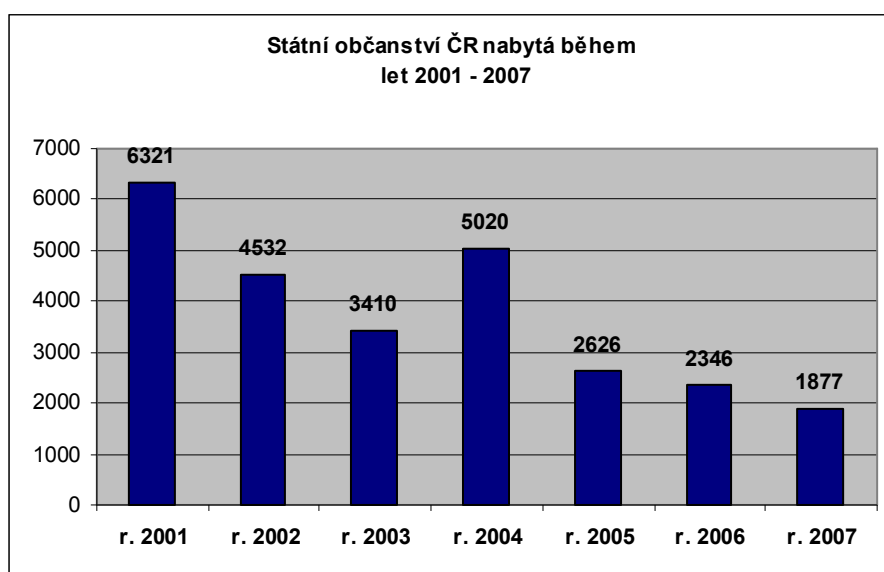
6.6 Nabývání státního občanství ČR

V roce 2007 nabylo státního občanství České republiky 1 877 osob. Podle §7 zák. č. 40/1993 Sb. bylo státní občanství uděleno 1 158 osobám a 494 bývalých slovenských občanů je na základě stejného zákona nabylo prohlášením (§18a, §18b, §18c). Podle zák. č. 193/1999 Sb. dále nabylo státního občanství ČR 225 osob, bývalých československých státních občanů.

Graf č. 10

Graf č. 11

Zdroj: Český statistický úřad

V oblasti nabývání českého občanství je patrný téměř čtyřnásobný pokles v letech 2001 a 2008, tedy tento graf dokazuje provedení určitých změn v prověřování žadatelů o české státní občanství, resp. změnu v odhalování účelových sňatků cizinců, které se staly jedním z hlavních úkolů cizinecké policie v posledním období.

6.7 Zaměstnanost cizinců

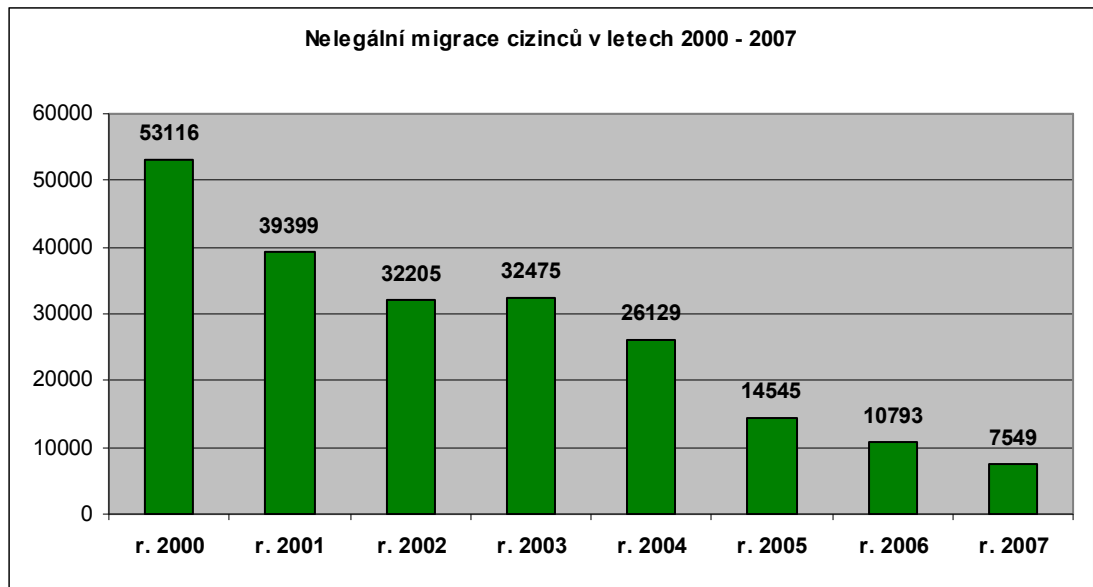
Celková zaměstnanost cizinců k **31. 12. 2007** činila **309 027 osob**.

240 242 (78 %) těchto cizinců bylo evidováno úřady práce. **Mezi tyto cizince jsou řazeni cizinci v postavení zaměstnanců** a nově podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rovněž cizinci, kteří pracovali jako společníci obchodních společností, členové družstev či jako členové statutárních orgánů obchodních společností a družstev, a přitom se kromě účasti na řízení společnosti věnovali plnění tzv. běžných úkolů. Zbýlých **68 785 cizinců** (tj. 22 % všech zaměstnaných cizinců) mělo platné živnostenské oprávnění. K **31. 10. 2008** úřady práce evidovaly **291 150 cizinců**, z toho 36 % představovali občané Slovenska (103 591 osob), dále **28 %** tvořili občané **Ukrajiny** (80 307 osob) a 8 % občané Polska (22 312 osob).

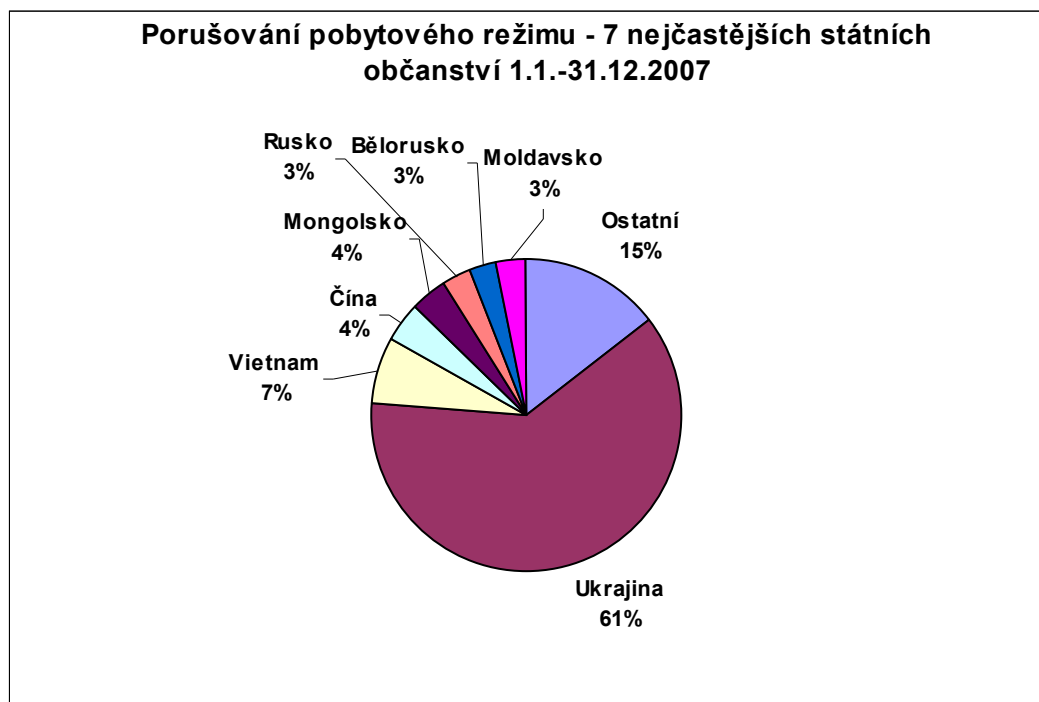
6.8 Nelegální migrace

V roce 2007 zaznamenalo Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Praha 7 549 případů nelegální migrace cizinců.

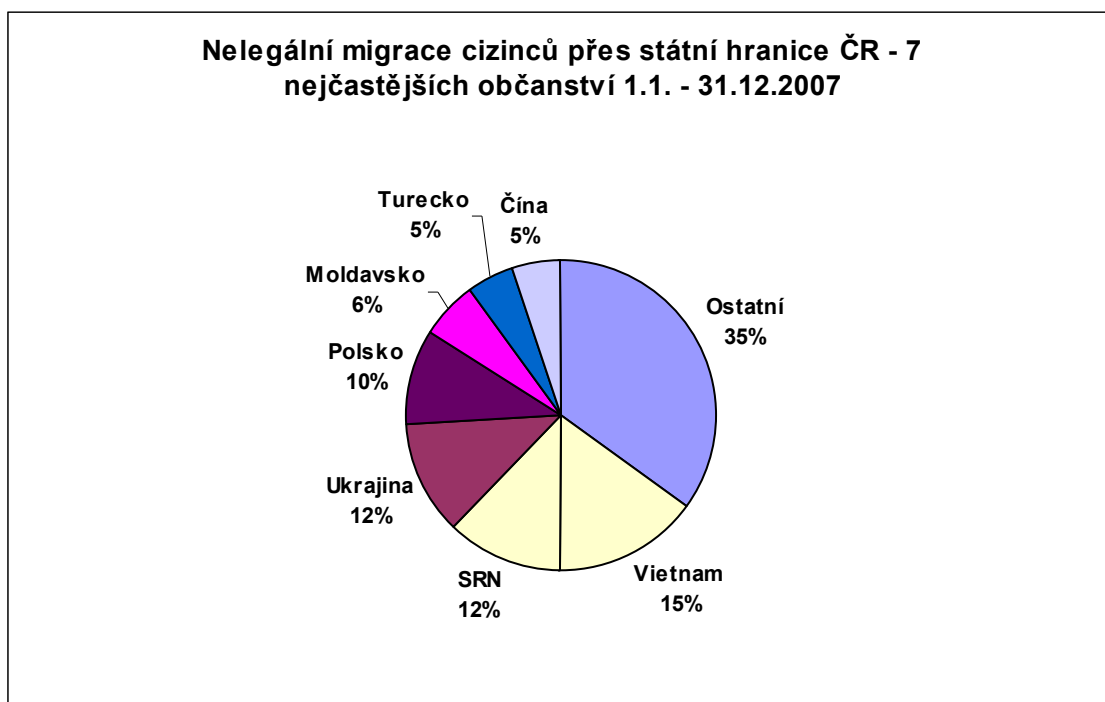
Graf č. 12

Graf č. 13

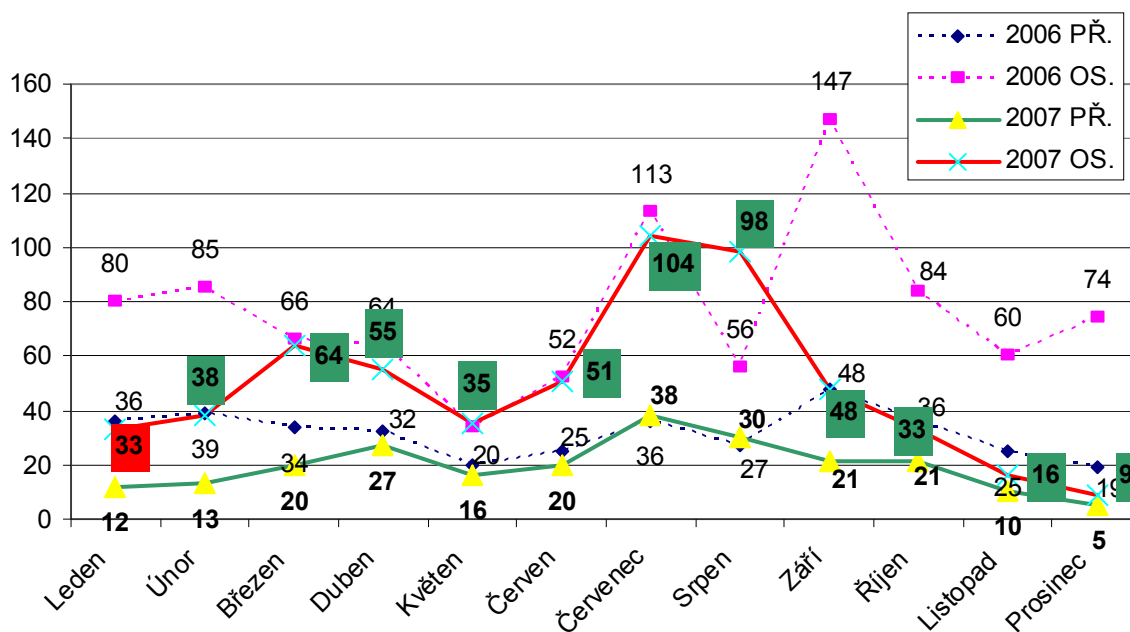
Graf č. 14

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Graf č. 15

Vývoj nelegální migrace u Obř SCPP České Budějovice v roce 2007

Zdroj: Oblastní ředitelství služby cizinecké policie České Budějovice

Graf č. 12 ukazuje na velmi zřetelný pokles celkové nelegální migrace. Za období od roku 2000 do roku 2007 došlo k téměř sedminásobnému poklesu této nedovolené činnosti ze strany cizinců. K největšímu poklesu došlo v oblasti nelegální migrace přes státní hranici, což je možno přičíst vstupu České republiky do Evropské unie a jejímu začlenění do tzv. Schengenského prostoru, kdy se od konce roku 2007 upustilo od provádění kontroly osob na našich státních hranicích. Opět i v těchto ukazatelích, tj. v přestupcích a tr. činnosti ve spojitosti s nelegálním překračováním státní hranice dominují občané Vietnamu a Ukrajiny – viz graf č. 14.

Celkový pokles nelegální migrace potvrzují i dále uvedené „Podklady za Oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie v Českých Budějovicích (dále jen ObŘ SCPP) ze Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky za rok 2007“, v nichž se uvádí:

„Vývoj nelegální migrace za rok 2007 byl charakterizován opětovným poklesem počtu osob řešených na státních hranicích. Výrazněji charakterizovala situaci u ObŘ skutečnost, kdy došlo k navýšení počtu případů organizovaných přechodů státních hranic s podílem převaděčů, dále pak počtu případů přechodů státních hranic v souvislosti s nelegální migrací na padělané, pozměněné doklady či cestování na cizí doklady.

Policisté ObŘ České Budějovice za rok 2007 řešili na státních hranicích v souvislosti s nelegální migrací, kdy **se jednalo o nelegální přechod státní hranice nebo jednání osob pohybujících se v prostoru státní hranice nasvědčovalo tomu, že se o nelegální přechod pokusí, celkem ve 233 případech 584 osob** (oproti roku 2006 zaznamenáváme pokles cca o 36%), přičemž největší počet spadal do teritoria referátu České Velenice, kde bylo řešeno na směr z republiky 63 osob, což představuje 34,6% z celkového počtu.

Nejčetněji zastoupenými státními příslušníky podílejícími se na nelegální migraci přes SH byli státní příslušníci Ukrajiny – 141 osob (cca 24,14 %), na druhém místě státní příslušníci Mongolska – 47 osob (cca 8,04 %), na třetím místě se zvýraznil počet státních příslušníků Moldávie – 33 (cca 5,65 %) a dále 20 příslušníků Ruska.

Nelegální migrace vykazuje za předcházející období klesající tendenci, potencionální bezpečnostní rizika však spočívají v migraci legální (neoprávněný pobyt, účelové sňatky, volný pohyb žadatelů o azyl, ve větší míře používání padělaných, pozměněných nebo jinak neplatných cestovních dokladů.

Jednou z forem migrace, a to nelegální, je na teritoriu Obř České Budějovice i nadále ***zneužívání cestovních dokladů***, zejména pak dokladů nových členských států Evropské unie. Tato forma nelegální migrace je zjišťována zejména u osob, které opouštějí území republiky do Rakouska či Spolkové republiky Německo. Pod pojmem cestovní doklad se rozumí i občanský průkaz členského státu Evropské unie. Tato forma nelegální migrace souvisí se zjednodušením pohraničních kontrol pro občany členských států Unie po 1. 5. 2004. Neregulérní doklady zneužívají nejvíce státní příslušníci Ukrajiny a Moldávie.“

Na základě vyhodnocení získaných poznatků a statistických údajů je možno konstatovat, že po roce 1989 došlo k výraznému nárůstu migrace do České republiky, která se v počátku stala nejprve tranzitní zemí a posléze i zemí cílovou pro mnoho migrantů z různých zemí. Ze zkoumaného vzorků cizinců vyzněla snaha i zájem o integraci do majoritní společnosti lépe ze strany Vietnamců než pro občany Ukrajiny, což je dáno s největší pravděpodobností nejen samotnou mentalitou a odlišností kultur, ale stejně tak i podvodnou činností jejich krajanů, kteří pro ně za úplatu organizují cestu a pobyt na našem území. U vietnamské komunity je zjevně patrná daleko větší soudržnost, integrita a vzájemná pomoc, současně pak i větší uzavřenost. Tyto atributy se však v takové míře již neprojevují u nové mladé generace dětí, které se narodily na našem území, ovládají český jazyk a běžně již komunikují s příslušníky majority. Ukrajinská komunita, i přes značný početní stav, není tak propojena a organizována a zejména pak jejich mobilita a snaha vracet se ke svým rodinám nemotivuje jejich snahu o integraci do naší společnosti. V této souvislosti je nutno rozlišovat menšiny a ostatní cizince, pobývající na území České republiky.

Národnostní menšina je společenství občanů České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní

svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.

Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. Práva příslušníků národnostních menšin byla v České republice uzákoněna teprve v roce 2001.²⁶

Cizinec, jehož pojem je citován již v kapitole 2.1.1, na rozdíl od příslušníků národnostních menšin nemá české státní občanství nebo není státním občanem České republiky. Podmínky pro vstup a pobyt cizinců na našem území je upraven Zákonem č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, v platném znění.

Obecně můžeme tedy osoby, pobývající na území naší republiky dělit na:

občany státu, kterým jsou přiznána všechna práva a zároveň ukládány zvláštní povinnosti a na:

cizince, jejichž vstup a pobyt na území stát reguluje vlastní politikou.²⁷

Z uvedeného vyplývá, že cizinec nemá stejná práva jako občan České republiky a rovněž tak o něm nelze hovořit ani jako o příslušníkovi národnostní menšiny na našem území. Na tuto skutečnost pak doplácí všichni zahraniční dělníci z řad cizinců z třetích zemí, které do naší země pozvaly státní organizace či soukromé sektory na doplnění různých volných pracovních pozic, které se nepodařilo obsadit vlastními občany nebo přednostně dělníky ze zemí Evropské unie. Mnozí z nich postupně přišli o příslibené zaměstnání v Čechách a ocitli se bez finančních prostředků, takže se nemohou ani sami vrátit do domovského státu. Tím se z nich stávají „nelegálové“ a mnozí pak namísto postupné integrity do majoritní společnosti přijímají v nouzi účast v různých zločineckých organizacích a podílí se tak na kriminální trestné činnosti jako převaděčství, kuplířství, obchodování s lidmi, padělání a pozměňování cestovních dokladů ad.

²⁶ Zákon č. 273/2001Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

²⁷ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

7 NOVÉ PŘÍSTUPY K MIGRACI A PROJEKTY INTEGRACE CIZINCŮ DO SPOLEČNOSTI PO VSTUPU ČR DO EU A TZV. SCHENGENSKÉHO PROSTORU

Legální migrace je vnímána jako šance ke kulturnímu i společenskému oživení a obohacení společnosti. Cizinci jsou přínosem k podnikatelskému duchu, inovacím a rozmanitosti; jsou považováni za nositele tvůrčího potenciálu, který může přispět ke zvýšení úrovně hospodářské aktivity a k vytvoření flexibilnějšího trhu práce. Migrace zahraničních pracovníků je také významným ekonomickým faktorem zaměstnanosti a růstu, neboť vede ke zvýšení nabídky pracovních sil a pomáhá řešit situace „úzkého profilu pracovníků. Přistěhovalectví má také převážně pozitivní dopad na poptávku po výrobcích a tím i na poptávku po pracovní síle. Nezanedbatelný je i pozitivní vliv imigrace na demografickou situaci: V naší záznamujeme negativní demografický vývoj a pozvolný pokles počtu ekonomicky aktivních obyvatel, tedy do budoucna stále problematičtější schopnost dotovat ekonomiku z vlastních populačních zdrojů. Zároveň však imigrace přináší některé problémy, které je nutno řešit výrazným důrazem na dodržování právního řádu a na integrační proces. Imigranti jsou potencionálně ohroženi sociálním vyloučením a segregací, průvodními jevy imigrace, jako je vytváření uzavřených etnických komunit, a zneužíváním imigrantů. Určitým rizikem je i nárůst netolerance české společnosti, která stále vykazuje známky uzavřenosti a nedostatečné vnímavosti k problémům cizinců.

Integrace cizinců je klíčovou podmínkou pro zachování stability a sociální soudržnosti hostitelské společnosti a pro ekonomický rozvoj. Proces integrace zasahuje všechny sféry života. Nemá velkou naději na dlouhodobý úspěch, nestane-li se komplexním, tedy nepodaří-li se přistěhovalce integrovat nejen do sféry trhu práce, ale také do společenského, kulturního a politického života většinové společnosti.²⁸

Pokud tedy hovoříme o *integraci cizinců*, je třeba si uvědomit, že tato se týká pouze *cizinců z třetích zemí, legálně a dlouhodobě* pobývajících na území České republiky. Ostatní kategorie osob – občanů zemí Evropské unie, mají pobyt na území České republiky nekomplikovaný /viz kapitola 2.1.1/.

²⁸ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Portál, Praha 2008, s. 77.

Téměř všechny státy Evropské unie jsou v současné době cílovými zeměmi mezinárodní migrace. Vlivem demokratických změn v České republice a v důsledku vstupu do Evropské unie stoupá i počet cizinců přicházejících do České republiky. Například v roce 2000 tvořili legálně pobývajícím cizinci 2% obyvatel země, v polovině roku 2007 to bylo již 3,1 %, přičemž lze předpokládat, že tento vzestupný trend bude pokračovat. K těmto číslům je však nutno přičíst i nelegální migraci. Na základě výsledků kontrol úřadů práce a orgánů celní správy u zaměstnavatelů vyplývá, že na území České republiky je každý čtvrtý až pátý cizinec zaměstnáván nelegálně. Ve stejném období roku 2006 zaznamenala cizinecká policie téměř 11 tisíc případů nelegální migrace.

7.1 Státní integrační program

Problémům spojeným s nelegální migrací je možno předejít migrací řízenou a ovlivňovanou státem v rámci vytvářené aktivní a koordinované migrační politiky. Prvním, uceleným pokusem ovlivnit integraci cizinců do naší společnosti, byl již **v roce 1993** zpracovaný a přijatý **Státní integrační program**. Tento program byl původně zaměřen zejména na zajištění odpovídajícího bydlení pro azylanty. V současné době je zaměřen na tři hlavní oblasti:

- **na pomoc azylantům při zajištění nájemního bydlení**
- **zajištění výuky českého jazyka**
- **pomoc při uplatnění azylantů na trhu práce.**

Ministerstvo vnitra při realizaci Státního integračního programu úzce spolupracuje s kraji, obcemi a nestátními neziskovými organizacemi. Role státu a úloha krajů v oblasti integrace azylantů jsou legislativně zakotveny v § 68 až 70 zákona o azylu.²⁹

Mezi aktivity na podporu legální migrace patří např. projekt **Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků**, jehož úvodní pětiletá fáze byla spuštěna v červenci 2003, nebo nejnovější projekt **Zelených karet**. V oblasti potírání nelegální migrace je realizována řada menších projektů. Významný segment zaměřený na prevenci nelegální migrace je obsažen zejména v projektech Zahraniční rozvojové spolupráce, ale i dalších projektech finančně podpořených ze strany státu.

²⁹ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně některých zákonů, v platném znění.

Vstupem do Evropské unie v květnu 2004 je národní migrační politika ve značné míře řešena v konsensu s partnerskými zeměmi a s využitím instrumentů evropského práva.

Pro politiku integrace cizinců mají klíčový význam základní dokumenty schválené vládou, které vymezují dlouhodobý rámec integrace. V roce 2003 byly formulovány *Zásady politiky vlády v oblasti integrace cizinců (usnesení vlády č. 55/2003)* a v roce 2006 byla aktualizována *Koncepce integrace cizinců na území ČR (usnesení vlády č. 126/2006)*. Cílovou skupinou politiky integrace jsou dlouhodobě legálně usazení cizinci z tzv. třetích zemí, pobývající na našem území nejméně po dobu jednoho roku. Vzhledem k tomu, že integrace je vždy oboustranným procesem, cílovou skupinou jsou i občané České republiky jako další aktéři integračního procesu. Samotný proces integrace se pak odehrává v řadě oblastí: zaměstnání nebo podnikání imigrantů, jejich bydlení, vzdělávání, dostupnost sociálního zabezpečení, náboženských a politických aktivit. Aktualizovaná Koncepce v mnoha směrech výrazně změnila nastavení integrační politiky, kdy je důraz kladen na jednotlivce a cizinec je vnímán jako člen společnosti, nikoli jako příslušník určité komunity. Koncept dále kladě zvýšený důraz na základní předpoklady integrace, kterými jsou:

*znalost českého jazyka cizinců;*³⁰

dosažení ekonomické soběstačnosti cizince ve společnosti, zejména prostřednictvím zaměstnání;

orientace cizince v české společnosti;

rozvoj vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou

Již v roce 2004 byla role koordinátora realizace integrace cizinců převedena z Ministerstva vnitra na Ministerstvo práce a sociálních věcí. K této změně vedla zkušenost, že integrační politiku je třeba řešit zejména s důrazem na sociální aspekty tohoto procesu. Ministerstvo vnitra zůstává nadále zodpovědné za zabezpečení integrace azylantů.

³⁰ Od 1.1. 2009 byla novelou Zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, v platném znění jako jedna z podmínek pro povolení trvalého pobytu zavedena povinnost cizinců složit jazykovou zkoušku z českého jazyka.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pak vytváří spolu s dalšími resorty ucelenou politiku hospodářské, sociální a kulturní integrace cizinců, která odpovídá potřebám a možnostem České republiky a která ob stojí před závazky v rámci členství v Evropské unii i před závazky z celé řady mezinárodních úmluv, jež Česká republika ratifikovala. Dalším zjednodušením stran zaměstnávání cizinců bylo vytvoření internetového portálu <http://portal.mpsv.cz>, ke mohou cizinci v rubrice Zahraniční zaměstnanost získat informace potřebné pro jejich vstup na trh práce.

Cílem integrační politiky je napomoci tomu, aby cizinci nebyli odkázáni na pomoc státu, ale byli si schopni zabezpečovat své životní potřeby vlastními příjmy. Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí bylo na konci roku 2006 z celkového počtu 250707 ekonomicky aktivních cizinců 74% v postavení zaměstnanců (příp. společníků či statutárních orgánů), 26 % mělo živnostenské oprávnění. Integrace cizinců na trhu práce by měla přispět ke schopnosti českého hospodářství plně využít svůj potenciál konkurenceschopnosti, růstu a zaměstnanosti.³¹

Nemalou roli v integraci cizinců sehrává i proces probíhající v první řadě na *místní úrovni*, tj. množství a kvalita soukromých styků a výměny mezi imigranty a ostatními obyvateli. *Orgány územní samosprávy mají v tomto procesu nezastupitelnou úlohu*. I když zákon v současné době neukládá krajům ani obcím zabývat se adresně problematikou integrace, řada z nich se do problematiky integrace zapojuje z vlastní iniciativy a vytváří podmínky pro rozvoj regionálních a místních strategií integrace cizinců. Přístupy k integraci cizinců v Jihočeském kraji jsou uvedeny v příloze č. I.

7.2 Přesídlování

Je nástrojem ochrany a poskytování trvalého řešení dlouhodobě neuspokojivé uprchlické situace ve třetích zemích, v sobě spojuje mechanismy řízené migrace, individuální ochrany uprchlíků, trvalého řešení jejich situace a vyjádření solidarity s regiony zasaženými uprchlickými toky v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti, je nástroj využívaný výhradně v situacích, kdy nepřipadá v úvahu jiný způsob trvalého řešení, tedy když se příslušníci uprchlické populace z objektivních důvodů nemohou vrátit do země původu a zároveň vzhledem ke svému profilu

³¹ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Portál, Praha, 2008, s. 83.

nemohou získat dostatečnou ochranu nebo být integrováni v zemi svého aktuálního pobytu (nejčastěji v zemi prvního azylu).

Česká republika se hlásí k řešení globálních uprchlických problémů a má všechny předpoklady pro to, aby se mohla úspěšně zapojit mezi státy, které již přesídlování realizují. Vláda České republiky přijala v červnu 2008 dokument **Koncepce národního přesídlovacího programu** předložený Ministerstvem vnitra České republiky, který tvoří teoretický rámec pro realizaci přesídlovacích programů a definuje možnosti České republiky v oblasti přesídlování v teoretickém i v praktickém ohledu, stanovuje základní mechanismy realizace přesídlovacích projektů ve všech stádiích. Součástí schváleného koncepčního materiálu je rovněž návrh pilotního přesídlovacího programu, na jehož základě budou definovány budoucí možnosti a limity České republiky v oblasti přesídlování. **Realizace** národního přesídlovacího programu byla zahájena **pilotním programem přesídlení skupiny cca 35 barmských uprchlíků z Malajsie** v říjnu 2008.

Vytvoření a přijetí konceptu přesídlování předcházely projekty humanitární asistence formou **přesídlení skupiny uzbeckých a kubánských uprchlíků** realizované Ministerstvem vnitra České republiky v roce 2005 a 2007.

V roce 2005 přistoupila Česká republika jako jeden z několika evropských i mimoevropských států k okamžité pomoci skupině uzbeckých uprchlíků, kteří byli nuceni opustit zemi původu v souvislosti s násilným potlačením sociálních nepokojů v jihovýchodní oblasti země. Tato pomoc ve formě přijetí skupiny patnácti uprchlíků na území České republiky, chápaná jako humanitární operace s cílem poskytnout ochranu pronásledovaným lidem, byla realizována v úzké spolupráci s Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR).

V roce 2007 Česká republika ve spolupráci s administrativou Spojených států amerických a s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) přijala v rámci humanitární akce přesídlení tři rodiny kubánských uprchlíků, kteří opustili vlast z důvodu pronásledování a znevýhodňování, kterým byli vystaveni z důvodu politického přesvědčení nebo náboženského vyznání některého člena rodiny. Česká republika pojala projekt přesídlení kubánských uprchlíků nejen jako adresnou pomoc osobám, jejichž základní lidská a občanská práva byla zásadním způsobem porušována, ale také jako

politické vyjádření solidarity s obyvateli země s autoritativním režimem a velmi nízkou úrovní lidských práv.

7.3 Projekt dobrovolných návratů

Ne vždy se však daří zajistit a udržet dostatek pracovních příležitostí pro všechny přizvané cizince, a proto je i v současné době ministerstvem vnitra realizován *Projekt dobrovolných návratů*, jehož cílem je vytvořit materiální podmínky pro úspěšný návrat zahraničních pracovníků, kteří se ne vlastní vinou dostali do ekonomických problémů a nemohou se tak na vlastní náklady vrátit zpět do domovského státu. Vzor letáku, informující cizince o jejich nároku na finanční podporu státu, je uveden v příloze č. II.³²

Repatriace je Správou uprchlických zařízení ministerstva vnitra preferovaná jako program, který představuje způsob důstojného návratu do země původu či posledního pobytu. Jedná se také o prevenci potenciálních problémů v případě osob, jejichž řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo ukončeno s negativním výsledkem a které by jinak pravděpodobně nelegálně setrvaly na území České republiky. Důležitá je samozřejmě i skutečnost, že tento program přináší značné ekonomické úspory. Při provádění repatriací spolupracuje Správa uprchlických zařízení s Mezinárodní organizací pro migraci (International Organization for Migration, dále IOM), která klientům v nutných případech zajišťuje náhradní cestovní doklady, poskytuje repatriantům doprovod, pokud to vyžaduje jejich zdravotní stav, či pokud se let nemůže uskutečnit jinak než s přestupem v Schengenském prostoru, kde je asistence nutná.

V roce 2006 dosáhl počet uskutečněných repatriací čísla 351. To je o 82 méně než v roce předcházejícím, v relativním vyjádření (tj. vzhledem k celkovému počtu příchozích žadatelů v daném roce) se však jedná o jistý trend, neboť zatímco v roce 2004 bylo repatriováno 10 % žadatelů o udělení azylu, v roce 2005 12%, v roce 2006 se pro dobrovolný návrat rozhodlo taktéž 12 % klientů .

³² [www.kraj-jihocesky.cz/index.php?pard\[id_v\]=1075&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?pard[id_v]=1075&par[lang]=CS)

7.4 Nestátní a neziskové organizace

Zásadní podíl na uskutečňování Koncepce integrace cizinců mají *nestátní neziskové organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby*, které ve spolupráci či za finanční spoluúčasti státní správy realizují řadu praktických integračních opatření, např. poskytování sociálního a právního poradenství, výuku českého jazyka a úvodní kurzy orientace ve společnosti, podporu kulturních aktivit cizinců. Přehled těchto orgánů a organizací je uveden v přílohách III.a IV., přičemž příloha č. III odkazuje na webové stránky, na nichž jsou cizincům prostřednictvím Internetu poskytovány základní informace o podmínkách jejich pobytu, zaměstnání ad. na území České republiky, následující příloha pak uvádí přehled, kontaktní adresy a tlf. spojení na nevládní a neziskové organizace, poskytující poradenskou a právní pomoc cizincům a uprchlíkům v rámci Jihočeského kraje a na centra sdružování cizinců v našem kraji.

7.5 Dublinský systém – nový přístup k žadatelům o azyl

Jedním ze základních atributů nových přístupů k žadatelům o azyl po vstupu České republiky do Evropské unie a akceptování zásad členství v tzv. Schengenském prostoru se stal **Dublinský systém**, tedy mechanismus, kterým je v rámci členských států Evropské unie, Norska a Islandu určován jediný stát, který projedná žádost cizince o azyl a ve věci rozhodne, ať je podána kdekoliv na území těchto států. Systém má za cíl **eliminovat jev zvaný „asylum shopping“**, kdy řízení o žádosti cizince je vedeno současně nebo postupně několika státy, a současně **předejít situaci, která je označována jako „refugee in orbit“**, kdy se naopak žádný stát nepokládá díky použití principu třetí bezpečné země za příslušný k meritornímu posouzení žádosti o azyl.

Právním základem dublinského systému je v současnosti tzv. Nařízení Dublin II. (*Nařízení Rady (ES) č. 343/2003*). Toto nařízení stanoví soubor kritérií, podle nichž je určen jeden členský stát, který je příslušný k rozhodnutí o podané žádosti o azyl. Mezi kritérii například figurují **rodinné vazby žadatele** o azyl, skutečnost, že **žadatel je držitelem víza či povolení k pobytu** v některém členském státě, nebo vstoupil na území členských států neoprávněně a v neposlední řadě i skutečnost, že poprvé **již v některém členském státě o azyl požádal**. Od roku 2003 členské státy povinně

žadatelům o azyl snímají otisky prstů do systému **EURODAC**. Tento systém obecně slouží k efektivnější aplikaci nařízení Dublin II.

7.6 Projekt Zelených karet

Legislativně je projekt Zelených karet ve vnitrostátním právu upraven zákonem č. 382/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Projekt je zacílen na občany třetích zemí. Na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí je umístěna volně přístupná centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty. V této evidenci si mohou zájemci z řad cizinců vybírat pracovní pozice podle charakteristik těchto pozic a stanovených kvalifikačních požadavků v závislosti na vlastní kvalifikaci a stupni vzdělání. Je ve vlastní zájmu cizince, který si v databázi volných pracovních míst obsaditelných držitelem zelené karty vybral konkrétní pracovní pozici (místo), aby vstoupil v kontakt ze zaměstnavatelem, který dané místo jako volné zveřejnil a neprodleně podal žádost o povolení k dlouhodobému pobytu ve zvláštních případech – zelenou kartu. Zvýší tím své šance na získání pracovního místa a zelené karty.³³

Z uvedeného přehledu vyplývá, že Česká republika po svém vstupu do Evropské unie a přijetím a realizací podmínek členství v tzv. Schengenském prostoru naplňuje své závazky vůči ostatním členským státům a to jak na úseku migrace z legálních, tak i nelegálních pozic a obdobným způsobem aktivně přistupuje i k otázkám integrace cizinců do naší společnosti. Je na každém z nás, jak se s touto záležitostí vnitřně vyrovnáme, jak projevíme svoji vůli a touhu žít v otevřeném, multikulturním světě, jak přijmeme migranty, azylanty a uprchlíky.

Na některé negativní přístupy k národnostním menšinám a imigrantům poukazují autoři v díle *Etnické menšiny a česká politika*³⁴, kdy jako příklad uvádějí absenci dvojjazyčných nápisů na úřadech a veřejných budovách v místech s kompaktní

³³ Ministerstvo práce a sociálních věcí, <http://www.mpsv.cz/cs/4947>.

³⁴ Mareš, P., et al. *Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a migrační politice po roce 1989*. Centrum pro studium demokracie a kultury. Brno, 2004, s. 19-31.

německou menšinou a rovněž tak i na asimilační tlak, jemuž jsou tato etnika vystavována i na matrikách, kde nezřídka dochází k českému přepisu německých, resp. polských jmen.

Ve stejném díle pak autoři uvádí, že: „V souvislosti s prohlubováním evropské integrace dochází ke konvergenci imigračních a integračních politik členských zemí Evropské unie. Evropská politika se stala aktivnější v oblasti kontroly migrace. Teroristické útoky z 11. září 2001 se staly hlavním důvodem k odklonu politiky multikulturalismu preferované v devadesátých letech, přičemž důraz na odlišnost a snaha o vytvoření mozaiky národů ustoupila do pozadí.“

7.7 Odhad pravděpodobných vývojových trendů migrace

Příliv migrantů do naší republiky se odvíjí i od míry nezaměstnanosti. Platí pravidlo, že čím je míra nezaměstnanosti vyšší, tím se snižuje i počet imigrantů do naší republiky, mají o to menší šanci na uplatnění. Před rokem 1989 u nás převládala státní občanství Vietnamu, Kuby nebo Mongolska. V porevoluční etapě bez „plné zaměstnanosti“ se imigrace týká především Slováků a Ukrajinců. Tito lidé z ekonomicky slabších států se podílí na zaměstnanosti především v nekvalifikovaných profesích (jako stavebnictví, zemědělství) a tak by tomu mělo být i nadále. Občané Evropské unie přijíždějící za prací se zase věnují především odborným a vysoce postaveným činnostem na trhu práce, popř. jsou to lidé s živnostenským oprávněním. Evropská Unie tak otevřela dveře především těmto pracovníkům a usnadnila mimo jiné vyřizování úředních formalit při vstupu na náš trh práce i samotný pobyt v zemi. S největší pravděpodobností se bude zvyšovat množství imigrantů z Evropské unie v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji, oblastech prosperity, relativně vysokého podílu celkové zaměstnanosti. Dále pak v obcích s působností jejich národních firem, kde budou v roli firemního prostředníka mezi Českou republikou a svou domovinou (je možno očekávat mírný vzestup podílu imigrantů z Německa, Rakouska, ale i Velké Británie). Tento proces tak mohou povzbudit i investiční pobídky státu, průmyslové zóny velkých měst, nebo řízená imigrace odborníků.

Přesnosti prognóz do budoucnosti jsou velmi diskutabilní a jejich hodnověrnost se snižuje s vzrůstajícím časovým horizontem (vlivem neočekávaných událostí).

Migrační pohyby budoucnosti jsou vykládány na základě předpokládaných ekonomických, politických a sociálních trendů, jenž jsou ovlivněny populačním vývojem emigračních i imigračních zón.

Stále větší roli budou hrát i změny v možnostech migranta, využívat moderní technologie lidského pokroku. Mezi ně se počítají dopravní možnosti migrantů – samotný přístup k ní a finanční náklady. S rozvojem technologií, jako je internet či jiná telekomunikace, se emigrantům zjednodušuje přístup k informacím nejen o cílové lokalitě a přepravě k ní. Mohou si tak předem vyhledat přesné místo k přistěhování a podrobnosti o něm, najít si práci nebo školu - ještě před vlastní emigrací. Otevřou se jim možnosti zvolit nejvýhodnější dopravní prostředek (zohlednění času a rychlosti, finanční náročnosti, její prostorové dostupnosti).

Lze s určitostí předpokládat stále stoupající migraci ve směru Východ – Západ a to zejména do doby než dojde k vyrovnání ekonomického rozvoje.

Kromě již uvedených ekonomických důvodů, budou s největší pravděpodobností narůstat i případy nelegální migrace, které však Česká republika jako stát bez vnějších hranic schengenského prostoru (vyjma mezinárodně uznávaných letišť), nemůže příliš regulovat. Postupem času nám tak zůstane funkce jakéhosi formálního síta cizinců, migrujících do sousedních členských zemí Evropské unie.

Demografický přechod se v Evropě projevil v minulých třech stoletích odlivem obyvatel do zámoří, problémem byl vysoký počet obyvatel a neodpovídající počet pracovních míst. V současné době si Evropská unie začala uvědomovat, že demografické důvody se stanou v budoucnu velkým problémem a nevyhnou se ani naší republice. Už od poloviny šedesátých let probíhá v Evropě druhý demografický přechod, projevující se rostoucím významem práv a samotného životního naplnění jednotlivců - získání dobrého společenského postavení, vzdělání a dosažení osobních cílů člověka (odklon od upřednostňování rodinných hodnot). Na prvním místě už není pouhé zajištění základních životních potřeb. Z uvedených důvodů se snižuje počet sňatků a přirozený přírůstek (zvýšení počtu bezdětných žen, odkládání mateřství do vyššího věku, odmítáním rodinného modelu života). Dominující míra úmrtnosti nad porodností vlivem druhého demografického přechodu bude mít za následek nedostatek pracovních míst na všech pozicích, pokud ho nebudou státy aktivně řešit. Tzv. „stárnutí

populace“ v Evropské unii, by v budoucnu mohlo mít neblahý vliv na poměrové zastoupení produktivní a neproduktivní složky obyvatelstva. U některých států už nyní dochází k přirozenému úbytku obyvatelstva. Na jedné straně se tak Unie snaží zabránit přílivu imigrantů, na druhou stranu jsou pro ni neocenitelným zdrojem pracovní síly, zárukou sociálních jistot i prosperity a rozvoje ekonomiky. Rozdíl je v plánované a potřebné imigraci s „problémovým“ přílivem osob. Ještě před vstupem do Evropské unie odhadoval Český statistický úřad³⁵, že každý rok do Evropské unie z nových členských států přesídlí kolem 350 tis.osob. Mezi nejatraktivnější cíle by pak mělo patřit Německo (které mělo pojmout kolem 60% migrantů), Rakousko a Velká Británie. A mezi emigračně silné státy mělo patřit Polsko.

Narůstá podíl osob, které ze svého domova odcházejí z důvodu přírodních katastrof (výkyvy teplot, plynulé i náhlé zvýšení mořské hladiny, tsunami, vulkanická činnost sopek ad.). Podle některých obecných odhadů Organizace spojených národů je počet zmiňovaných migrantů cca. 25 milionů, ale v roce 2050 by se jich počet mohl blížit až sto padesáti milionům. V budoucnosti by tito vystěhovalci neměli migrovat v rámci vlastního státu a popř. okolních zemí, ale jejich cílem by se měly stát evropské státy (s výrazným podílem států Evropské unie). Mezi emigračně významné oblasti se znečištěným prostředím může patřit např. saharská rozšiřující se poušť, nevhodná místa pro život v záplavových oblastech... Problematikou číslo jedna by se v budoucnosti mohla stát stále se rozšiřující ozónová díra, nelze vyloučit ani pohyb obyvatelstva v důsledku hladu a nedostatku pitné vody.

³⁵ Český statistický úřad: Fenomén migrace v evropském kontextu [online]. ČSÚ [cit. 2006-5-12]. Dostupný na WWW: <[http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/FD002D33AE/\\$File/1527-04-01.pdf](http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/FD002D33AE/$File/1527-04-01.pdf)>.

Závěr

Migrace a migrační politika se dočkaly v porevolučním období výrazných změn. Nejednalo se pouze o legislativní úpravy, ale i o absolutní hodnoty přistěhovalých a vystěhovalých. Mezi základní cíle migrační politiky České republiky patří zabránění nelegálního vstupu cizinců do země a regulace přistěhovalců ze třetích zemí. Podle střednědobého odhadu vývoje obyvatelstva v České republice budou z celkového počtu obyvatel ČR tvořit 1,4 milionu cizinci, tj. téměř každý sedmý obyvatel České republiky. Velkým problémem se tak stane jejich integrace do majoritní společnosti. V tomto směru by se měla ještě více zintenzivnit činnost státních orgánů a institucí, stejně tak i nevládních a neziskových organizací, ale rovněž tak se očekává větší aktivita v tomto směru i od samotných imigrantů, kteří mají zde v České republice úmysl usadit se, pracovat a žít natrvalo.

Vstup do Evropské unie nám umožnil volný pohyb osob po všech státech Evropské unie a přijetím Schengenských dohod pak došlo i k odstranění hraničních kontrol mezi jednotlivými členskými státy, což urychlilo volný pohyb osob a zboží přes státní hranice. Česká republika se tak od roku 1989 postupně proměnila ze země emigrační na „přestupní stanici“ do států Evropské unie, následně pak v jejího rovnoprávného člena a na zemi s významným migračním přírůstkem, tedy zemi cílovou pro imigranty. Hlavním rozdílem je oproti letům dávno minulým narůstající počet imigrantů i legálně vystěhovalých. Za patnáct let od změny politických poměrů v naší zemi se k nám podle Českého statistického úřadu přistěhovalo 353 708 osob a 183 702 se jich vystěhovalo. Tentýž zdroj se zmiňuje, že u nás žilo ke konci roku 2005 celkem 240 421 cizinců, což odpovídá podprůměrnému stavu v Unii, s 2,3% cizinců na celkovém počtu obyvatel České republiky. Ke 31. 10. 2008 Ředitelství služby cizinecké policie v České republice evidovalo již 431 215 cizinců, z toho 171 418 cizinců s trvalým pobytem, 259 797 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.

V historii Československa hrála rozhodující roli imigrace ze Slovenska, přičteme-li k tomu nulovou možnost vycestování a komplikovanost legislativy v otázce přistěhovaectví, je tento fakt ještě umocněn. Imigrace ze Slovenska tvořila velkou část zahraniční migrace, stejně jako po našem rozdělení v roce 1993 (ani po tomto roce, ani

před vstupem do Evropské unie nebylo potřebné pracovních povolení, a to v rámci oboustranné dohody).

V posledním období pak na významu nabývá narůstající příliv migrantů z Ukrajiny a Vietnamu, kteří si po několik let zpátky udržují dominantní postavení jak v počtu dlouhodobých, tak i trvalých pobytů na našem území.

Jako úspěšný příklad integrace do naší společnosti si dovoluji uvést článek vietnamské studentky Duong Nguyen Thi Thuy, otištěný v páteční příloze Lidových novin, nazvaný „Banánové děti v české džungli“, kde autorka uvádí: „Říkají nám banánové děti. Navrch žlutí, tedy vietnamští, a vespod bílí, čeští. Naši rodiče, byť žijí v České republice už dlouhá léta, jsou svázáni se svou rodnou zemí. My to máme jinak. Žijeme ve dvou paralelních světech. Celý den mluvíme česky, jen večer prohodím s rodinou něco vietnamsky. A od té doby, co studuju v Praze na Metropolitní univerzitě mezinárodní vztahy a evropská studia, i tu angličtinu používám častěji. Me oi, podáš mi com? Při téhle větě mamka vždycky dostane chuť mi tu misku rýže nepodat, ale vysypat na hlavu. Já si ale nemůžu pomoci, jazyky se mi proplétají jako rýžové nudle“.³⁶ V článku pak dále autorka popisuje spíše problémy v komunikaci s vlastní komunitou, spojené právě s její úspěšnou integrací do naší společnosti.

Uvedený článek mimo jiné potvrzuje hypotézu, že jedním z nejdůležitějších předpokladů pro zvládnutí a urychlení celého integračního procesu je výuka českého jazyka. Z téhož důvodu byl tento požadavek nově zahrnut i do podmínek povolování trvalých pobytů na území České republiky. Rovněž tak se touto skromnou prací potvrdily i ostatní hypotézy, přičemž je nutno mít na zřeteli, že integraci cizinců nelze paušalizovat, je nutno k ní přistupovat velmi citlivě případ od případu. Tedy z hlediska integrace zkoumaného vzorku cizinců je možno vyvodit závěr, že všichni měli zájem nadále zůstat a pracovat v České republice, přičemž časový horizont jejich pobytu se různil. Vietnamci jsou odhodláni zde zůstat natrvalo a Ukrajinci do zlepšení ekonomické situace jejich rodin. Obě skupiny cizinců pak ve své snaze o legalizaci pobytu v České republice narážejí na různé bariéry, spočívající v nedostatku informovanosti o zákonných podmínkách jejich pobytu, na neznalost jazyka a tudíž

³⁶ DUONG, Nguyen Thi Thuy. *Banánové děti v české džungli*. Páteční příloha Lidových novin, březen 2008, č. 13, s. 14-18.

závislost na svých krajanech, kterým mnohdy musí odvádět značnou část svého výdělku.

Jak se nám bude žít s imigranty v naší zemi nezáleží však pouze na činnosti státních a nevládních organizací, na vůli cizinců samotných, ale je to pobídka pro nás pro všechny, jak se budeme vzájemně ctít, uznávat jeden druhého, jakým způsobem podáme těmto lidem „pomocnou ruku“.

Otázkami integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany se na svém zasedání zabývala vláda, která svým Usnesením č. 543 ze dne 14.05. 2008 stanovila další úkoly a postupy v této oblasti nejen na rok 2008, ale i pro další období. /Celé usnesení je obsaženo v příloze V/.

Migrace je stará jako lidstvo samo. Nikdo a nic ji nezabrání, je možné ji pouze usměrňovat, ale je v zájmu přežití celého lidstva najít společnou cestu k vzájemnému soucítění, k vzájemné komunikaci a snášenlivosti. Nedělejme tedy dělítko na MY a ONI, jsme tu všichni proto, abychom žili a tvořili ve prospěch našeho druhu – ve prospěch člověka!

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

1. BADE, K., J. *Evropa v pohybu. Evropské migrace dvou staletí*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004, 497 s. ISBN 80-7106-559-5.
2. BARŠOVÁ, A., BARŠA P. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6.
3. BAUMAN, Z. *Globalizace. Důsledky pro člověka*, Praha: Mladá fronta, 2000, 104 s. ISBN 80-204-0817-7.
4. ČÁPOVÁ, Z., MARXTOVÁ, M. *Děti z uprchlických rodin*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, 20 s. ISBN 80-86991-76-8,
5. KING R., *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008, 192 s. ISBN 80-204-1706-0.
6. KNOPP, G. *Exodus. Osud vyhnanců*, Praha: Ikar, 2006, 430 s. ISBN 80-249-0757-7.
7. MAREŠ, M., KOPEČEK, L., PEČÍNKA, P., STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury(CDK), 2004, 139 s. ISBN 80-7325-050-0.
8. PÁNA, L. *Vztah české majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2007, 193 s. ISBN 978-80-86708-53-9.
9. ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008, 280 s. ISBN 978-80-7367-182-2.
10. ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*, Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-7178-648-9.
11. UHEREK, Z., VALÁŠKOVÁ, N., KUŽEL, S., DYMEŠ, P. *Češi z Kazachstánu a jejich přesídlení do České republiky*. Praha: Akademie věd České republiky, 2003, 198 s. ISBN 80-850010-45-3.
12. WELLS, S. *Adam a jeho rod. Genetická odysa člověka*. Praha: Dokořán, 2004, 177 s. ISBN 80-86569-79-9.

Elektronické zdroje:

1. [www.kraj-jihocesky.cz/index.php?pard\[id_v\]=1075&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?pard[id_v]=1075&par[lang]=CS)
2. Český statistický úřad: Fenomén migrace v evropském kontextu [online]. ČSÚ [cit. 2006-05-12]. Dostupný na:
WWW:<[http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/FD002D33AE/\\$File/1527_04-01.pdf](http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/FD002D33AE/$File/1527_04-01.pdf)>.
3. Cizinci v České republice. Dostupný na http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i_cizinci_v_cr.
4. Migrace on-line. Dostupný na <http://www.migrationonline.cz>
5. Portál Evropské unie. Dostupný na <http://www.europa.eu.int>.

Prameny:

1. Listina základních práv a svobod;
2. Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
3. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
4. Zákon č. 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů;
5. Usnesení Vlády České republiky ze dne 14. května 2008 č. 542 o otázkách integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany;
6. Podklady za Oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie v Českých Budějovicích ke Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky za rok 2007.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I - Přístupy Krajského úřadu k integraci cizinců v Jihočeském kraji

Příloha II - Leták k Projektu dobrovolného návratu cizinců do domovského státu

Příloha III - Přehled center na pomoc cizincům

Příloha IV - Přehled nestátních a neziskových organizací

Příloha V - Usnesení Vlády České republiky č. 543 z 14.5. 2008 o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkovou ochranu

Přístupy Krajského úřadu k integraci cizinců v Jihočeském kraji

Činnost v oblasti integrace cizinců vychází z aktualizované Koncepce integrace cizinců, (Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006) akceptující „ Společné základní principy politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii" z r. 2004. Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006 a návrh dalšího postupu (usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 21. února 2007) potvrdila oblasti a úkoly, na které by měla být v oblasti integrace cizinců zaměřena pozornost v roce 2007 a dalších letech.

Dále jsou využívány závěry „Analýzy postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrhu optimalizačních kroků" (z r. 2004), doporučení výzkumu „ Analýza míry přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v České republice" (z r. 2007), aktuálních informací a metodických pokynů Ministerstva práce a sociálních věcí - oddělení integrace cizinců. Jako základní předpoklady integrace jsou určeny čtyři prioritní oblasti , tj. znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizince ve společnosti a vztahy mezi cizincem a členy majoritní společnosti.

Činnost se řídí legislativními normami České republiky, zejména zákony :
č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve kterých jsou zapracovány právní předpisy Evropské unie: Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny

Nařízení Rady (ES) č. 859/2003 (kterým se rozšiřuje nařízení 1408/71 a 574/72) rozšiřuje nařízení Rady EHS o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky.

Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka .

LETÁK K PROJEKTU DOBROVOLNÉHO NÁVRATU CIZINCŮ DO DOMOVSKÉHO STÁTU

**OCITLI JSTE SE BEZ ZAMĚSTNÁNÍ,
NEMÁTE PROSTŘEDKY NA ŽIVOBYTÍ A CESTU DOMŮ?**

Česká republika Vám nabízí pomoc při návratu do země původu formou účasti v Projektu dobrovolných návratů!

Co musíte splnit, abyste se mohli účastnit projektu?

- Jste cizinec (1) pobývajícím legálně na území České republiky.
- Nejste schopen/schopna hradit náklady na cestu z vlastních prostředků.
- Máte v platnosti pobytové oprávnění (2) nebo máte v platnosti výjezdní příkaz, který Vám byl po zrušení platnosti pobytového oprávnění vydán.
- Nebylo Vám vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (zákaz pobytu).

Co všechno můžete získat?

- Zajištění dopravy do země původu, včetně zaplacení letenky a předvýjezdové i transitzní asistence.
- Příspěvek ve výši 500 EUR pro dospělého a 250 EUR pro dítě do 15 let, který Vám bude poskytnut při odletu.
- Nouzové ubytování na dobu od registrace do odjezdu z České republiky včetně základní stravy.
- Účast v projektu nebrání do budoucna Vašemu přicestování do České republiky.

Jak dlouho tato nabídka platí?

- Od 16. února 2009.
- Pro prvních 2 000 zájemců.
- Každý zájemce se může přihlásit pouze jednou.

Kde můžete požádat o registraci do projektu? V jakém jazyce?

- Na všech místně příslušných Inspektorátech cizinecké policie.
- Podrobné informace budou podávány pouze v českém jazyce.
- Pro telefonický i osobní kontakt si zajistěte doprovod, který se česky dorozumí.
- Vaše osobní účast je vždy nutná!

Kde můžete získat více informací?

- Na Ministerstvu vnitra

o www.mvcr.cz

o informační linka 974 832 421 (pondělí – pátek od 9 do 15 hodin)

☐ Na pobočce Mezinárodní organizace pro migraci (pondělí – pátek od 9 do 15 hod)

o Dukelských Hrdinů 35

170 00 Praha 7

www.iom.cz

email: vintr@iom.cz, karban@iom.cz

☐ Na informační lince Mezinárodní organizace pro migraci

o Telefon: 233 370 160 (pondělí – pátek od 9 do 15 hodin)

1) Není určeno pro občany Evropské unie.

2) Jedná se o vízum k pobytu nad devadesát dnů nebo dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání, podnikání, účast v právnické osobě a legálně pobývajících rodinné příslušníky těchto osob.

CENTRA POMOCI PRO CIZINCE

Centrum pro integraci cizinců

<http://www.cicpraha.org>

Stránky občanského sdružení, které poskytuje pomoc imigrantům, tj. azylantům a cizincům s dlouhodobým či trvalým pobytem na území České republiky. Sdružení nabízí především sociální poradenství, pomoc při jednání s úřady, vzdělávacími, zdravotnickými a jinými zařízeními, pomoc při hledání vhodného bydlení a zaměstnání atd. Sdružení je partnerem Vysokého komisaře pro uprchlíky Organizace spojených národů (UNHCR) v Praze a spolupracuje také s řadou dalších vládních a nevládních organizací.

Cizinci v České republice

<http://www.cizinci.cz/news.php?lg=1>

Stránky Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky poskytují informace umožňující jednotný postup v realizaci integrace cizinců v České republice. Jsou určeny pro zaměstnance Ministerstva práce a sociálních věcí a dalších orgánů státní správy i samosprávy, jakož i nestátním neziskovým organizacím, akademické obci i veřejnosti. Najdete zde oficiální dokumenty (právní předpisy České republiky Evropské unie, koncepční návrhy), informace o vybraných zemích původu, texty výzkumných zpráv a studií, ale také rozhovory se ženami-cizinkami.

Český statistický úřad – informace o životě cizinců v České republice

http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/cizinci_v_cr

Stránky Českého statistického úřadu věnované informacím o životě cizinců v České republice jsou součástí vládního projektu Koncepce integrace cizinců. Najdete zde statistické údaje týkající se počtu cizinců u nás, vnitřní a zahraniční migrace, azylového řízení (počet žadatelů o azyl a počet udělených azylů), ekonomické aktivity cizinců, nelegální migrace atd.

projekt "Doma v ČR"

<http://www.domavcr.cz>

Webové stránky, jejichž cílem je zvýšení úrovně informovanosti cizích státních příslušníků dlouhodobě usazených v České republice. Ti zde najdou řadu praktických návodů jak řešit různé situace a také zajímavosti ze společenského dění jednotlivých komunit.

Etnologický ústav Akademie věd České republiky

<http://www.eu.cas.cz>

Předmětem činnosti Etnologického ústavu Akademie věd České republiky je základní i aplikovaný vědecký výzkum v oblasti etnologie, v oborech s etnologií bezprostředně souvisejících a v oboru hudební historie. Etnologický ústav provádí vědecký výzkum, poskytuje informační služby, metodologickou pomoc při výzkumech, připravuje expertní analýzy, podílí se na výuce oborových specialistů. Na stránkách najdete informace o výzkumném zaměření jednotlivých oddělení ústavu, o probíhajících výzkumných projektech a o publikační činnosti.

projekt "Legální migrace – otevřená šance"

<http://www.imigracecz.org>

Stránky pilotního projektu Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. Obsahují zprávu o realizaci projektu v roce 2003, včetně závěrů a doporučení pro další období, usnesení vlády, formuláře žádostí, seznam potřebných dokladů, praktické rady pro žadatele atd.

Mezinárodní organizace pro migraci

<http://www.iom.cz>

Stránky české mise mezinárodní organizace pro migraci (International Organization of Migration, IOM). Organizace se zaměřuje na programy dobrovolných návratů, programy zahraniční rozvojové pomoci, projekty integrace cizinců a projekty prevence a potírání obchodování s lidmi. Kromě toho realizuje informační kampaň pilotního projektu Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.

projekt "Migrace on-line"

<http://www.migraceonline.cz>

Jedná se o stránky Multikulturního centra Praha, které jsou věnovány otázkám mezinárodní migrace v České republice a středoevropském regionu. Stránky fungují jako informační zdroj a diskusní prostor. Najdete zde články, studie, okomentovanou legislativu, projekty organizací, literaturu, novinky, kalendář akcí anebo adresář kontaktů.

Mládež pro interkulturní porozumění

<http://www.osmip.cz>

Občanské sdružení Mládež pro interkulturní porozumění vzniklo s úmyslem aktivně napomáhat české společnosti v porozumění rozmanitým kulturám, jež v ní žijí. Projekty sdružení si kladou za cíl například potírání a prevenci xenofobie, rasismu a násilí, odhalování stereotypů ve vnímání kultur a etnik či vzdělávání k demokratickým principům a lidským právům.

Multikulturní centrum Praha

<http://www.mkc.cz>

Stránky nevládní neziskové organizace, která se zaměřuje na podporu interkulturní gramotnosti jednotlivců a institucí v České republice a dále na iniciování diskuse o migračních procesech, utváření kulturní a etnické identity, vztazích mezi většinou a menšinami, kulturní pluralitě a postojích k jinakosti. K naplnění těchto cílů realizuje Multikulturní centrum Praha veřejné debaty, vzdělávací pořady pro nejrůznější cílové skupiny apod. Jedním z jeho projektů je internetový portál Migrace on-line.

Organizace pro pomoc uprchlíkům

<http://www.opu.cz>

Stránky nevládní neziskové organizace, která se zabývá právní, sociální a psychologickou pomocí uprchlíkům a ostatním cizincům na území České republiky. Ve své práci věnuje zvýšenou pozornost ohroženým skupinám mezi uprchlíky, tj.

dětem, ženám ve zranitelném postavení, osobám nemocným a postiženým. Sdružení dále realizuje vzdělávací programy pro studenty českých vysokých škol, které si kladou za cíl výchovu budoucích odborníků v oblasti právní a sociální práce s uprchlíky a migranty.

Poradna pro integraci (PPI)

<http://www.p-p-i.cz>

Stránky nevládní neziskové organizace zabývající se pomocí osobám, jimž byl přiznán status uprchlíka a cizincům s dlouhodobým a trvalým pobytem na území České republiky. Cílem organizace je vytvořit a realizovat funkční systém plné integrace azylantů a ostatních cizinců v České republice. Zaměřuje se přitom na všechny aspekty integrace cizinců, a to jak na práci s konkrétními klienty, tak i na aktivity, které směřují k ovlivňování politiky a společenské atmosféry v oblasti uprchlictví a migrace.

Poradna pro uprchlíky

<http://www.uprchlici.cz>

Poradna pro uprchlíky, o. s. (PPU) vznikla v roce 2002 jako nástupce Poradny pro uprchlíky Českého helsinského výboru. Poskytuje právní, sociální a psychologickou pomoc těm osobám, které z různých příčin musely opustit zemi svého původu a žádají ochranu na území České republiky. Součástí PPU je dále působení na širokou veřejnost s cílem rozvíjet toleranci a potírat xenofobii a rasismus. Pracovníci poradny se také snaží ovlivňovat koncepční práci legislativu v oblasti migrace a uprchlického práva.

SOZE (Sdružení občanů zabývajících se emigranty)

<http://soze.hyperlink.cz>

Stránky nevládní neziskové organizace, jejímž posláním je poskytování pomoci uprchlíkům a dalším kategoriím cizinců, přicházejících do České republiky. Tato pomoc spočívá v bezplatném právním, sociálním a psychologickém poradenství, v realizaci volnočasových vzdělávacích programů a v komplexní sociálně-právní asistenci dlouhodobě usazeným cizincům a uznaným azylantům v procesu integrace do majoritní společnosti. Ve vztahu k majoritě působí SOZE prostřednictvím organizování osvětových a informačních přednášek, výstav, seminářů a národních kulturních večerů.

Přehled nestátních a neziskových organizací poskytujících sociální a právní poradenství cizincům na základě § 37 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rámci Jihočeského kraje.

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM,

poradenská kancelář na adrese: 1. provozní budovy společnosti MEI Czech Offices, s.r.o., Žižkova 1, České Budějovice, místnost č. 204. tel.:387 747 281, 739 413 983, fax. 387 747 281, web. www.opu.cz, kontaktní osoba Bc. Dana Faktorová, kontaktní e-mail. dana.faktorova@opu.cz.

JIHOČESKÁ ROZVOJOVÁ, o.p.s.,

občanská poradna se sídlem v Českých Budějovicích, na adrese: Plachého 59/4, 370 01 České Budějovice, tel: 387 222 838; se sídlem v Prachaticích na adrese: Horní 45, 383 01 Prachatice, tel: 388 320 501; se sídlem v Písku na adrese: Tyršova 65, 397 01 Písek, Tel:382 224 371 e-mail: info@jr-spolecnost.cz; www.jr-spolecnost.cz; vedoucí občanské poradny Bc.Lenka Daňhová, tel.:728 673 608, poradna@jr-spolecnost.cz

PORADNA PRO UPRCHLÍKY A MIGRANTY

Diecézní charity České Budějovice na adrese: Kanovnická 16, 370 01 České Budějovice
tel.: 386 351 125, 731 441 761, e-mail.: cizinci@charitacb.cz., www.charitacb.cz

INKANO, o.s., Písek

na adrese: Nádražní ulice 1936, 397 01 Písek,tel.: 382 210 319,e-mail: inkano@inkano.cz; www.inkano.cz;

. OBLASTNÍ CHARITA Třeboň,

občanská poradna na adrese: Chelčického 2, 379 01 Třeboň, tel.: 384 721 427,
775 566 971, e-mail: charita.trebon@seznam.cz

. OBLASTNÍ CHARITA Strakonice,

občanská poradna na adrese: Ellnerova 988, 386 01 Strakonice, tel.: 383 323 281
Fax: 383 327 457, e-mail: charita.st@email.ipex.cz, www.charita-sousedovice.unas.cz

. ICOS (Informační centrum občanského sektoru) Český Krumlov

na adrese: Náměstí Svorností 2, 381 01 Český Krumlov, tel.: 380 712 202 , 774
137 676
Fax: 380 712 202, e-mail.: jilkova@latran.cz, Tereza Lysoňková, sociální pracovník,
právní poradenství

Organizace, sdružující cizince v rámci Jihočeského kraje:

. MULTIKULTURNÍ CENTRUM České Budějovice

při Diecézní charitě České Budějovice na adrese: Kanovnická 16, 370 01 České
Budějovice, Mgr. Jana Zassiedko, DiS., tel.: 386 351 125, 386 353 120,
e-mail.: mkcentrum@centrum.cz, www.charitacb.cz

AKTIVITY SDRUŽENÍ

. Novohradská Univerzitní kolej, o.s. na adrese: Zámek 136, 373 33 Nové Hrady,
kontaktní osoba: Mgr. Marcela Pokorná, tel.: 777 729 585, E- mail:
pokorna(at)greentech.cz, www.novunikolej.estranky.cz

U S N E S E N Í VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 14. května 2008 č. 543

**U S N E S E N Í
VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY**

ze dne 14. května 2008 č. 543

**o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany
v roce 2008 a v letech následujících**

V l á d a

I. b e r e n a v ě d o m í

1. Informaci o plnění úkolů uložených usnesením vlády ze dne 20. prosince 2006 č. 1463, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2007, a to v oblasti získání znalostí českého jazyka, bydlení a zaměstnání azylantů, obsaženou v části III,

2. Informaci o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících, obsaženou v části III, Kapitole B. materiálu č.j. 653/08;

II. s c h v a l u j e

1. Zásady pro poskytování dotací z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra ve prospěch obcí prostřednictvím krajů na zajištění bydlení azylantů v roce 2008 a v letech následujících, uvedené v příloze č. 1 tohoto usnesení (dále jen „Zásady“),

2. Procentní podíly krajů pro zajištění bydlení v roce 2008 a v letech následujících,

3. poskytování níže uvedených účelových neinvestičních dotací ve prospěch obcí z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra pro zabezpečení integrace azylantů v oblasti bydlení v roce 2008 a v letech následujících, a to

a) podle varianty č. I (na rozvoj infrastruktury obce)

aa) dotace na rozvoj infrastruktury obce (zajištění bydlení *pro 1 – 2 azylanty – nájemce bytu*) *ve výši 400 tis. Kč*

ab) dotace na rozvoj infrastruktury obce (zajištění bydlení *pro 3 – 5 azylantů – nájemců bytu*) *ve výši 600 tis. Kč*

ac) dotace na rozvoj infrastruktury obce (zajištění bydlení *pro 6 a více* azylantů – nájemců bytu) *ve výši 700 tis. Kč*

ad) na úhradu nákladů obci vzniklých při zapojení přívodu *elektrické energie* do integračního bytu podle Vyhlášky č. 51/2006 Sb., Energetického regulačního úřadu o podmínkách připojení k elektrizační soustavě.

b) podle varianty č. II (na podporu nájemního bydlení - varianta č. II A nebo na zajištění pobytu zdravotně postižených či osob v důchodovém věku - varianta č. II B)

ba) na úhradu *čistého nájemného* nebo jeho části azylantům podle varianty č. II A,

bb) na úhradu *pobytu azylantů v zařízeních sociálních služeb* podle varianty č. II B,

bc) na rozvoj infrastruktury obce podle varianty č. II A i II B,

4. poskytování účelových neinvestičních dotací ve prospěch nestátních neziskových organizací až do výši 500 tis. Kč na zajištění bydlení a zaměstnání pro azylanty v roce 2008 a v letech následujících,

5. uvolnění finančních prostředků v roce 2008 a v letech následujících ve výši 6 500 tis. Kč z rozpočtové kapitoly 314 Ministerstva vnitra, na zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v oblasti výuky českého jazyka,

III. u k l á d á

1. ministru vnitra, místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí, ministrům školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj a zdravotnictví spolupracovat při zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících,

2. ministru vnitra uvolňovat finanční prostředky podle bodu II/5 usnesení do rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na zajištění bezplatné výuky českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v roce v roce 2008 a v letech následujících,

3. ministru vnitra průběžně uvolňovat finanční prostředky podle bodu II/1 a II/3 usnesení ve prospěch obcí na zajištění integrace azylantů v oblasti bydlení v roce 2008 a v letech následujících,

4. ministru vnitra zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí,

5. ministru školství, mládeže a tělovýchovy pokračovat v zabezpečení integrace azylantů a osob požívajícím doplňkové ochrany zajišťováním bezplatných kurzů českého jazyka pro tyto osoby v roce 2008 a v letech následujících,

6. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí

a).provádět analýzu poskytování rekvalifikačních programů nezaměstnaným azylantům za období červenec 2007 - červen 2008 a v letech následujících a výsledky této analýzy zasílat do 31. srpna

příslušného kalendářního roku ministru vnitra,

b) průběžně nabízet uzavření individuálního akčního plánu uchazečům o zaměstnání - azylantům bez ohledu na jejich věk. Zprávu o plnění tohoto úkolu za období červenec 2007 – červen 2008 a v letech následujících zasílat do 31. srpna příslušného kalendářního roku ministru vnitra.

7. ministru vnitra zpracovat ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy a ministrem pro místní rozvoj a vládě České republiky do 31. března kalendářního roku předkládat Informaci průběhu zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v oblasti výuky českého jazyka, bydlení a zaměstnávání azylantů za uplynulý rok,

IV. d o p o r u č u j e hejtmanům a primátorovi hlavního města Prahy zabezpečit integraci azylantů v oblasti bydlení podle Zásad a v souladu s podíly jednotlivých krajů podle bodu II/2 tohoto usnesení v roce 2008 a v letech následujících.

Provedou:

místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí, ministr vnitra, ministr školství, mládeže

a tělovýchovy, ministr pro místní rozvoj, ministr zdravotnictví.

Na vědomí: hejtmani,

primátor hl. města Prahy

Předseda vlády

Ing. Mirek TOPOLÁNEK, v.r.

ABSTRAKT

VOMÁČKA, M. *Migrace po rozpadu východního bloku, její příčiny , vývojové trendy a integrace cizinců do naší společnosti : bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009. 81 s. Vedoucí bakalářské práce prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Klíčová slova: Česká republika, Evropská unie, migrace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá vývojem a zhodnocením mezinárodních migrací v České republice po roce 1989. Vedle analýzy faktorů ovlivňujících migraci v poslední době je věnována pozornost i předpokládanému vývoji migrace v dalším období od vstupu České republiky do Evropské unie.

Praktická část je věnována porovnání přílivu cizinců do ČR v jednotlivých etapách, jejich integraci do majoritní společnosti, popisuje problematiku migračních trendů, její interpretaci a vlastní přístup k migrantům.

ABSTRACT

VOMÁČKA, M. Migration After the Break Up of the Eastern Block, Causes of the Migration, Trends of Its Development and Integration of Foreigners into Our Society. A Thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies. Supervisor: prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Key words: Czech Republic, European Union, migration

The thesis deals with the development and the analysis of international migrations in the Czech Republic after 1989. Besides factors affecting the migration recently, there is also some attention paid to the supposed development of the migration after the Czech Republic's accession to the European Union.

The practical part of the thesis concerns the influx of foreigners into the Czech Republic in every single stage, the foreigners' integration into the majority of the society. It also describes the problems of migration trends, their interpretation and the attitude to the migrants itself.

